ВІСНИК

VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

ЗМІСТ

Д. Донцов — Акт 30 червня 1941 року 1

Провал провокативного звинувачення КГБ 3

Фонд боротьби проти російських тиранів 6

Д-р М. Кушнір — Проблеми перед нами 8

ВАКЛ в обороні України 11

В. Архілог — Політичні ферменти в сучасному світі 12

Богдан Коринт — Про поточні події і їхню вагу 14

М. Трихрест — Не годиться натягати на вовка овечу шкіру 15

Л. Полтава — Комуністи проти комуністів 18

Софія Наумович — Герої, партачі та цивільна відвага 20

І. Левадний — Герой гуцульського фолкльорного епосу 21

„Хто божевільний?" 24

Наради Відділів ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ в Ню Йорку . . . і в Рочестері 28

В. Гут-Кульчицький — Шпигунська повість і реальна дійсність 29

Сторінка ОЖ ОЧСУ 32

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

РІК XXVI Ч. 6 (279) ЧЕРВЕНЬ 1972 ЦІНА 60 ЦЕНТІВ

YEAR XXVI No. 6 (279) JUNE 1972 PRICE $ 0.60

У ВИДАВНИЦТВІ ООЧСУ МОЖНА НАБУТИ ТАКІ КНИЖКИ:

Е. Маланюк: Illustrissimus Dominus Mazepa — тло і постать, стор. 32 ..... 0.50
Е. Маланюк: Малоросійство, стор. 36 ..... 0.50
Е. Маланюк: До проблеми большевизму, стор. 82 1.00
Е. Маланюк: Нариси з історії нашої культури, стор. 80 ..... 0.50
Е. Маланюк: Остання весна (поезії), стор. 104 ..... 1.50
Е. Маланюк: Серпень (поезії), стор. 72 ..... 2.00
**** Історія Русів,** стор. 346 ..... 3.00
Д. Донцов: Підстави нашої політики, стор. 210 ..... 2.75
Д. Донцов: Правда прадідів великих, стор. 95 ..... 1.00
Д. Донцов: Хрестом і мечем, стор. 319, ціна: т. о. 5.00, м. о. 4.00
О. Оглоблин: Гетьман Іван Мазепа та його доба, стор. 410 ..... 6.00
О. Оглоблин: Думки про Хмельниччину 1.00
О. Оглоблин: Українсько-московська угода, сторінок 100 ..... 0.50
О. Оглоблин: Хмельниччина і українська державність, стор. 24 ..... 0.25
О. Оглоблин: Думки про сучасну українську історіографію, стор. 87 ..... 1.50
А. Княжинський: На дні СССР, стор. 232 ..... 2.75
У. Самчук: Чого не гоїть вогонь (роман) сторінок 288 ..... 3.75
Ф. Одрач: Щебетун (повість), стор. 294 ..... 2.50
Т. Ерем: Советський акваріюм, стор. 142 ..... 0.50
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, сторінок 154 ..... 1.25
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніп, сторінок 44 ..... 0.50
М. Щербак: Багаття (лірика), стор. 64 ..... 0.75
М. Щербак: Шлях у вічність, стор. 29 ..... 0.25
В. Гришко: Панславізм в советській історіографії і політиці, стор. 37 ..... 0.25
В. Кравців: Людина і воїн (сл. п. Р. Шухевича-Чупринки), стор. 31 ..... 0.25
РІЧНИКИ ВІСНИКА (тверда оправа) 8.00
Е. Ляхович: Перевірка наших позицій, стор. 15 .... 0.25
Е. Ляхович: Форма і зміст українських змагань 2.50
В. Січинський: Крим (історичний нарис), стор. 31 0.25
П. Мірчук: З мого духа печаттю (25-ліття ОУН), стор. 30 ..... 0.50
П. Мірчук: Відродження української ідеї, стор. 63 1.00
П. Мірчук: Під покров Богородиці (свято УПА), стор. 32 ..... 0.25
П. Мірчук: Українська визвольна справа і українська еміграція 1.00
П. Мірчук: Українська Повстанська Армія — 1942-1952, стор. 319 ..... 2.00
П. Мірчук: Українська Державність 1917-1920, стор. 400 ..... 5.00
С. Збаразький: Круги, стор. 104 ..... 1.00
Г. Косинка: Фавст з Поділля, стор. 95 ..... 1.00
Л. Полтава: 1709 (роман), стор. 224, ціна: т. о. 2.50 м. о. 2.00
Я. Стецько: 30-те Червня 1941 р., стор. 463, ціна: т. о. 7.00, м. о. 6.00
М. Сосновський: Україна на міжнародній арені 1945-1965, стор. 272 ..... 3.50
Ф. В. Корчмарик: Духові впливи Києва на Московщину в добу Гетьманської України, стор. 245 4.00
****** Коссак-Охримович-Тураш, стор. 190, ціна: т. о. 4.00, м. о. 3.00
О. Дикий-Горинний: Ідея і чин, стор. 408, т. о. 5.00
П. Савчук: Гетьман Мазепа 2.00
П. Савчук: Ідея і любов (драма на 3 дії) 0.50
П. Савчук: Чотирьох з мільйонів (трагедія на 5 дій) 1.00
П. Савчук: Облога замку (мелодрама на 5 дій) 1.00
О. Бабій: Повстанці (поема), стор. 180 ..... 2.00
О. Запорожець: В одвічній боротьбі, стор. 370 ..... 2.00
Вадим Лесич: Кам'яні луни 1.50
Р. Володимир: Палкі серця (поезії), стор. 215 ..... 2.50
Зореслав: З ранніх весен (поезії), стор. 112 ..... 2.00
„ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ" — історичний збірник УСС, 1914-1964, стор. 608, т. о. 12.00
В. Гавриляк: Тінь і мандрівник (поезії), стор. 105 2.00
М. Куцмір: Край і еміграція, стор. 47 ..... 0.75
М. Островерха: На закруті, стор. 142 ..... 2.00
М. Островерха: Великий Василіянин, стор. 48 ..... 0.50
М. Островерха: Гомін здалека, стор. 127 ..... 1.50
М. Островерха: Блиски і темряви (спогад), стор. 208 ..... 2.00
М. Островерха: Чорнокнижник із Зубрівки, стор. 82 0.50
М. Островерха: Грозна калини, стор. 132 ..... 2.00
М. Островерха: Без докору (міркування на мистецькі теми), стор. 154 ..... 1.50
М. Чубатий: Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східньослов'янських націй 2.50
Хосе Ортега-і-Гассет: Бунт мас 2.00

АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ:

Le Vasseur De Beauplan: A Description of Ukraine 3.00
N. Chirovsky: Old Ukraine, 480 pp. 7.00
N. Chirovsky: The Economic Factor in the Grouth of Russia, 178 pp. 3.75
N. Chirovsky: The Ukrainian Economy, 93 pp. 1.50
N. Chirovsky: An Introduction to Russian History, 280 pp. 4.50
L. E. Dobrianshy: The Vulnerable Russians, 454 pp. 6.00
I. Mirchuk: Ukraine and its People, 280 pp. 3.00
O. Honcharuk: If war Comes Tomorrow, 63 pp. 1.00
W. Dushnyck: The Ukrainian-Rite Catholic Church at the Ecumenical Council (1962-1965), 191 pp. 3.00

Замовлення висилати на адресу:

V I S N Y K
P. O. Box 304, Cooper Station
New York, N. Y. 10003

ОРГАНІЗУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОШИРЮЙТЕ „ВІСНИК ООЧСУ"!

ВІСНИК

Д. Донцов

АКТ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

В чім є історичне значення Акту 30 червня 1941 року — проголошення відновлення незалежної України, опанованої двома великодержавами?

Противники цього Акту, противники націоналістичної ідеї і чину взагалі цього значення не хочуть, властиво не можуть, бачити. В їх очах це була „романтика" тих, які не числилися ні з своїми силами, ні з обставинами, засуджуючи свою акцію на повну невдачу... Ці закиди стрічаємо віддавна збоку „реальних політиків". Так, перед 1-шою світовою війною „реальні політики" відкидали ідею сепаратизму, як „нереальну", а навіть „шкідливу" для України, щоб лише чотири роки потім проголошувати те гасло — хоч і в здефігурованім вигляді — в Києві... Так було й з „романтичною" і „шкідливою" ідеєю націоналізму в Галичині (в оцінці „реальних політиків"), щоб ця ідея стала незабаром пануючою серед молодого покоління... Так було з ідеєю і українською акцією в АБН, поборюваною „реальними політиками" в контактовських журналах ще й досі, бо ту акцію вела ж тільки „мала група серед всього українського народу" (В. Чапленко в „Нових Днях", травень 1967). А яке ж значення у „реальних політиків" може мати „мала група" в політиці? І ті самі пустомудрі закиди „реальних" недоумів щодо сепаратизму і щодо АБН робилися й робляться ними й досі проти Акту проголошення незалежної України 30 червня 1941 року. Щодо цієї проблеми наводжу тут вислови двох чужинців, американця і француза. Перший, Джон Армстронґ, знаний автор англійської книжки „Український націоналізм" 1939-1945, виданої Ню-Йоркським Колюмбія Університетом 1955-1963, пише:

„Націоналізм вражає глибоко психологічну субстанцію народу, він здібний стимулювати ентузіязм, який не легко збудити іншими впливами. Мета, поставлена собі націоналізмом, не притягає стовідсоткового раціоналіста, але та мета має в собі глибокий емоціональний заклик. В минулім столітті світ бачив численні політичні програми, які кілька літ притягали тільки невеличку фанатичну групу захоплених, і нагло ставали могутньою силою, коли обставини дозволили їм запалити емоції загалу. Коли рух виглядає, що має таку потенціяльну силу, не мудро було б легковажити його, хоч би його нинішні вияви були обмежені". Цю динамічну потенціяльну силу, на думку Армстронґа, мав якраз український націоналізм.

Те саме в книзі одного француза, який займався, чужою для раціоналістів і „реальних політиків", проблемою еліт. Пише він про ширителів християнської віри, але відносяться його слова до ширителів віри політичної. Читаємо там: „Будьте батавою войовників за віру, мусите здобути видиво своєї ідеї в масах, але насамперед мусить бути велика суворість в організації активної групи, бо без неї нема життя, „інтеґріте" (суцільности, чесности, прямоти). „Дехто думає, що тільки роблячі уступки, компроміси на полі засад, можна з'єднати людей до своєї віри. На ділі ж якраз навпаки! Хоч би навіть через цю неуступливість, непримиримість довелося б спочатку залишитись дуже нечисленною групою"...

Одна книга американця з датою 1955, друга француза з датою 1930 року (Л. де Мондесайнес: „Л'Апосотлят е ле проблем де Елітс"). Таких думок можна назбирати далеко більше (я їх наводив багато в моїх писаннях), думок,

які для недоумів матеріялізму і раціоналізму залишилися китайською абеткою.

Яке мають вони значення для оцінки Акту 30 червня 1941 р.? Величезне! Чи ми не бачили, якими безсилими змобілізувати маси, без всякого динамізму показалися гасла двоєдушної більшости демо-соціялізму на Україні по 1917 році? Навіть тоді, коли „обставини" були сприятливі для них, коли упав царат. Але навіть тоді, коли постала власна армія, чи многі з тих „реальних політиків", у розгарі боротьби на життя і смерть, не простягали руки большевикам? Хіба не бачимо, що атракційну силу здобули тоді не їх гасла, а ті „лицарі абсурду", які не числилися з „обставинами", ставши на чолі одвертої боротьби, як і ті, що полягли під Крутами, під Базаром, під час Зимового Походу? Ті, що їх очолювали Петлюра, Омелянович-Павленко, Натіїв, Болбочан, Тютюнник, Коновалець! Хіба леґендою, гучною сурмою для нащадків не залишилися власне ті „романтики", яких імена (не всіх) я назвав угорі? Нарешті, хіба вічним вогнем, який запалює і запалюватиме нащадків для боротьби, не буде ідея і чин тої „меншости", „непримиримої" у своїй вірі і в своїй акції?

І — щоб згадати історичні часи — хіба, наприклад, не лишились динамічним запальним чинником для України Мазепа і мазепинці? Ролю цього запального динамічного чинника відігравав ввесь час на Україні і тепер відіграє Мазепа. Це ж його ім'ям охристили москалі національний рух на Україні кінця XIX і початку XX віку, його вічно живого привиду лякалися вони й тоді, лякаються й тепер. Це ж його духа перелякався Хрущов у Стокгольмі, хоч Мазепа був переможений. Але часто такі — в даній хвилині — переможені, стрчені, розп'яті з страшною динамічною силою встають у душах нащадків, щоб знищити світ Пилатів, Іродів і фарисеїв, щоб здійснити великий заповіт відплати, „отмщенія".

Ось в чім історичне значення Акту 30 червня 1941 року. Акт скінчився хвилевою невдачею. Але яскраве проголошення гасла державности — не автономії, не федерації, не союзу з Москвою, а твердо проголошена воля нових „лицарів абсурду" йти „проти всіх", проти всяких „обставин", — ось що запалило душі воїнів УПА, ось що двигнуло їх до чину проти двох великих держав, що займали Україну! Хоч була їх меншість, хоч мали вони могутніх ворогів і заїлих наклепників серед „рідних братів", — не ті наклепники, не чужі ідоли, не „реальні політики" мобілізують і нині духа нових „лицарів святих" на Україні. Акт 30 червня був чином, який голосно заявив, що Україна не зрікається свого повного права панувати на своїй Землі, ні своєї Правди, не зважаючи на жертви. Контра спем сперо! Це було вогненне слово, що родить чин. Як писав Франко — „слова — полова, але вогонь в одежі слова" творить дива. Таке слово і Шевченко поставив нам „на сторожі", слово, що „пламенем взялось", що „огненно заговорило" у віки в душах нових мазепинців. Безкомпромісове проголошення своєї Правди і воля „лицарів абсурду" чином, наперекір стихіям, „світ запалити" гнилий, здеґенерований світ брехні і насильства в ім'я своєї Ідеї... Ця величезна динаміка ідейна і динаміка чину — ось що мав у собі Акт 30 червня для нас і для майбутнього, і ось в чім його історичне значення. Обпльована „кастратами німими" реальної політики ідея, задушений чин тої меншости завтра стануть реальною силою на Україні.

Хоч би як „присипляли лукаві" чужинці та їх лакеї цю ідею і націю, збуджену у вогні. Непримирима своя ідея і безкомпромісовий чин активної меншости — ось сила, яка зірве зі сну всю Україну.

(З книжки Я. Стецька „30 червня 1941)

"VISNYK" — "THE HERALD"

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly. Second class postage paid at General Post Office, New York, N. Y.

Board of Editors
Address: P. O. Box 304, Cooper Station, New York, N. Y. 10003

ПРОВАЛ ПРОВОКАТИВНОГО ЗВИНУВАЧЕННЯ КҐБ

У зв'язку з звільненням Я. Добоша з большевицької в'язниці та оголошеними заявами Я. Добоша і О. Коваля, подаємо нижче наш коментар до цієї справи.

15 червня 1972 р. **Пресова Служба ОУН**

Два „повідомлення" Київської радіовисильні і партійно-урядової преси про ув'язнення Я. Добоша заповідали, що заноситься на відкритий показовий суд над ним. За що? Спершу називалося, що „за проведення підривної антирадянської діяльности" (14 січня 1972), а потім — у другому „повідомленні" — (12 лютого 1972) — за те, що він „прибув до СССР для виконання злочинного завдання зарубіжного антирадянського центру ОУН — бандерівців, що перебувають на утриманні імперіялістичних розвідслужб". Цього „злочинного зарубіжного завдання" було ще замало для одного лише туриста, тому ув'язнено ще й інших, здавна невигідних діячів культури, яких не було за що карати, але яких треба було обезвладнити, щоб не перешкоджали русифікації. Тож дошито їм, як сповидним спільникам „справи Добоша", таке „кримінальне" звинувачення: „за проведення ворожої соціялістичному ладові діяльности і в зв'язку з справою Добоша притягнуті до кримінальної відповідальности Світличний І. О., Чорновіл В. М., Сверстюк Є. О. та інші".

У світлі такого комунікату виходить, що на головного винуватця був заплянований Добош, який прибув на один тиждень в Україну, щоб виконати „злочинне завдання зарубіжних розвідок", а всі інші ув'язнені — додаток до нього. Він, молодий студент, поговорив собі нібито з усіма трьома високоінтелігентними діячами нашої культури (також і з тими з-поміж них, яких і на очі не бачив) та з іншими, поіменно не названими особами, і цього ніби цілком вистачило, щоб люди старші за нього знанням і життьовим досвідом, які кожного дня переживають на собі прикрий тиск поліційної держави, легкодушно дали себе намовити до шпигунських авантюр, на яких вони взагалі не розуміються (і на які, як культурні люди, з принципу ніколи не пішли б), чи до революційних дій, до яких ніяк не надаються, бувши роками під контролею пильного поліційного ока. Чи може своїми зустрічами довершив Добош дивне чудо перетворення якости людей? Нічого подібного! Всякі чуда в країні тотальної перемоги наукового матеріялізму неможливі і поліційно заборонені. Там існують лише „історичні необхідності".

Необхідністю московсько-большевицького тоталітарного режиму на далеку мету є знищення української нації і влиття її в „совєтський народ", а на найближчу мету — ліквідація української непокірности і взагалі незалежної думки. Перешкодою цьому є зміцнення сміливости українського опору проти національної загибелі і поширення руху опору проти обмосковлення. Завдання поліційних органів — винищити насамперед творчу, відважну й авторитетну українську культурну верхівку, щоб кинути переляк на маси — утруднене тим, що старі й випробувані методи масового терору не діють або викликають тепер протилежні наслідки. Замість переляку викликають гнів до ліквідаторів і будять неактивних до впертого спротиву. Щоб обійти перешкоди для плянових ліквідацій, насамперед треба применшити авторитетність національних діячів, компромітувати їх вигадками або „покаяніями", щоб легше було ставити їх під звинувачення, що вони переступають параграфи зобов'язуючого карного кодексу. А коли не переступають, то що тоді? Справа проста: пришити їм і розголосити, що вони вчинили „кримінальні, зрадницькі" дії, як наємники і запроданці, на шкоду для народу. Хай боронять ся або ні за замкненими дверима судів, люди аргументів однаково знати не будуть, а суд знатиме, скільки котрому вліпити років.

Приїзд Добоша, який хотів побачити відомих і переслідуваних діячів нашої культури і шукав за ними так, як це, зрештою, нерідко роблять подорожуючі студенти, відвідуючи цікавих їм малярів, письменників, співаків по всіх чужих країнах, і нікому на думку не впаде підозрівати чи переслідувати одних або других. Але кагебістам таке, дивне на їхні голови, зацікавлення Добоша дало добру нагоду використати йо-

Руслан Нехай

ХЛІБ

Радію, як тебе побачу,
Хлібе!
Я прославляю добру твою вдачу,
Хлібе!
Будь чорним,
Білим будь,
Будь щедрим для людини —
Мені ніколи не забуть
Щасливої хвилини,
Коли, бувало, не досипло,
Чекаю: хліб виймає мати...
Я не зневажу,
Не згублю,
Роздам тебе до крихти, брате...

Переклад з адигейської мови

го зустрічі, щоб деяких культурних діячів, яких не мали як позбутися, ув'язнити під замітом політичних і шпигунських змов з ,,зарубіжним аґентом". Коли ж Добош, що мав дозвіл на двотижневий побут, уже після тижня від'їхав, каґебісти спохватилися, що кудись він з-під їхньої обсервації зник, і в останній хвилині щасливо стягнули його з поїзду, що минув уже большевицький кордон.

Але що ж? У пакунках цього небезпечного ,,аґента іноземної розвідки" і ,,висланника антирадянського центру ОУН" були всього дві книжки неполітичного змісту, видані радянськими видавництвами (отже докладно проценз уровані), фотокопія потрібного поетам ,,Словника рим" Караванського (праці, яка дістала дуже похвальну оцінку від самого голови відділу теорії інформації Ради по кібернетиці Академії Наук СССР) та всього-навсього дві фотознімки, коли інші вивозять їх десятками. Але які? Не фотографії ракетних баз чи військових об'єктів, а двох українських літераторів. Оторопіли каґебісти, бо не було за що замикати. Два дні потривало, поки між каґебівськими відомствами виколотилося рішення, що Добоша треба ув'язнити.

Добоша посаджено не в Київську, а чомусь у Львівську тюрму, щоб тамошні специ від майстрування провокацій спрепарували з нього коронного свідка прокуратури для ув'язнення деяких українських культурних діячів, які боролися проти русифікації, які безнастанно протестували проти драконівської несправедливости совєтських судів, які обороняли безправно засуджених українських поетів, правників, малярів, науковців і надокучливо домагалися респектування прав людини, хоч би лише в рамцях, приобіцяних совєтською конституцією. ,,Головний свідок", одначе, не назбирав на Україні не то що ,,шпигунських", навіть ніяких матеріялів політичного змісту і — вважаючи своє ,,завдання" чи ,,диверсійне висланництво" закінченим — опинився вже одною ногою за кордоном. Документального і взагалі ніякого доказу, що хтось із діячів, намічених каґебістами для ліквідації, передав через Добоша закордон матеріял хоч би приблизно політичного характеру, не було, бо ні від кого він його не отримав. Після нестачі доказової документації залишився все таки голий факт зустрічей і розмов закордонного туриста з цікавими йому й випадково зустрінутими людьми. З цих найнормальніших і ніде в світі не каральних розмов місцевих людей з людьми із чужих країн ,,слідчі" специ від провокацій почали шити ,,злочинне зарубіжне завдання" Добошеві й особливо тим, з ким він зустрічався.

З нічого змайструвати вистачальне для ув'язнення обвинувачення комусь — робота для

ПОВІДОМЛЕННЯ

Розважившн фінансовий стан „Вісника" у зв'язку з подорожчанням паперу, друкарської праці і поштових оплат, Головна Управа ООЧСУ на своєму засіданні ухвалила:

— З червня ц. р. піднести передплату за „Вісник" з 5-ти до 6-ти долярів.

— В останньому кварталі 1972 року перевести збірку на пресовий фонд „Вісника".

— Зобов'язати Управи Відділів разом із членством приділити більше уваги приєднанню нових передплатників і домогтися, щоб кожний член став передплатником свого пресового органу і передплату за журнал вносив через Управу Відділу разом із членською вкладкою.

— Управи Відділів мають заплянувати в другій половині цього року зустрічі Редакції „Вісника" з громадами і, узгіднивши дату з Головною Управою, перевести їх.

КГБ звичайна і звична. Головне, що „зарубіжний молодець" з антирадянського світу є в руках, а „дєло" вже доробимо і йому і тим, що задовго по світу брикають. За випробуваним шабльоном препарування обвинувачень створено приблизно таку схему:

Якщо нема доказів, що Добош шпигун, обійдеться без них. Вистачає, що він з націоналістичного оточення чи знайомий з „бандєровцами", щоб змайструвати з нього члена ОУН. Існує ж ціла колекція готових шабльонів, що ОУН ще перед своїм заснуванням — десь від часів УВО — повинна б бути на службі всяких існуючих і неіснуючих розвідок світу. Зробивши Добоша членом ОУН із „злочинним зарубіжним завданням", ніякою штукою не буде кожну його зустріч чи розмову з будь-ким пояснити як аґітацію і вдале завербування одного однодумця для антирадянської диверсії і автоматичного шпигунства. Навіть самозрозумілий вкультурному світі звичай, що гість дає якийсь скромний подарунок, скоментовано аж так дико, що це ніби субвенція на підривну роботу. Чи хто вірить, чи ні — неважно. Головне, щоб ув'язнити всіх разом і посадити на роки.

Свій первісний плян запрезентувати на суді Добоша, як висланника ОУН, КГБ мусів закинути, що ясно видно навіть з пресової конференції в Києві, бо не мав для цього ніяких доказів. Добош, як відомо, ніколи членом ОУН не був і категорично відмовився підписати такі спрепаровані зізнання. Щоб все таки те саме „злочинне завдання" пришити Добошеві, його відправлено для нової переробки. Коли він не член ОУН, тоді він те, ким він дійсно був: „член, діяч, голова Крайової Управи СУМ". Але з таким дофабрикованим додатком, що ця виховна організація молоді є політичною прибудівкою ОУН. Між ОУН та СУМ поставлено вперше знак рівняння. Це дало каґебістам ту нагоду, що — не якогось анонімового референта ОУН, але конкретну особу, голову „всесвітнього" СУМ'у, Омеляна Коваля, підвищено до ролі оунівського зверхника Добоша. Вигадано, отже, що він відкомандирував Добоша на Україну з інструкціями, грішми, адресами і навіть паролями".

Коротко кажучи: з колекції готових каґебівських шабльонів проти ОУН вибрано одну грамофонну платівку, і вона заграла стару пісеньку — цим разом про Коваля — повторивши навіть помилковий рефрен з 1961 р. Тоді то після зловлення вбивника Сташинського каґебісти, втративши нерви і голову, влаштували наосліх у східньому Берліні пресову конференцію. Там проголосили, що не Сташинський, але член Проводу ЗЧ ОУН, Д. Миськів, є вбивник сл. пам. С. Бандери і що саме він підсипав йому отруту до їжі. Не додивилися тоді каґебісти, що Миськова в той час у Мюнхені взагалі не було, що він перебував в Італії. І тепер не додивилися також до описів в українських закордонних газетах, що Коваль був не в Бельгії, але в Аргентині і Північній Америці далеко перед і під час виїзду Добоша на Україну. Вони, подібно, як тоді в Берліні, проголосили на пресконференціях у Львові і Києві, що неприязний у Бельгії О. Коваль підготовив і вислав Добоша з Бельгії на Україну з завданнями, адресами, грішми тощо. „Всевидющі" каґебівські всезнайки ще раз пописалися перед людьми своєю сліпотою і невігластом.

Плянований суд ув'язнених „у зв'язку з справою Добоша" не відбувся в наміченому комплекті підсудних. Несподівано „видворено" головного свідка, який мав стати підпорою обвинувачення українських культурних діячів у вигаданій каґебістами співпраці їх з ОУН чи розвідками. Його відправили до Бельгії навіть без таємного суду, але з наївною мотивацією, що зроблено це для того, щоб не псувати добрих взаємин з Бельгією, попсованими ними самими впродовж 5 місяців безправним і безпідставним ув'язненням їхнього громадянина. Хто вміє в дитячі байки повірити, хай вірить.

Добош від'їхав і оголосив світові в своїй заяві, що дійсність на Україні „стократно гірша, ніж я міг її уявити". Великий, 1000-сторінковий „Словник рим" Караванського та інші подаровані йому книжки каґебісти безправно затримали собі. Замість Добоша зберегли важливий у їх очах папір, написаний ними самими на пресконференцію, який переписувати й відчитувати заставили Добоша. Залишилися ще в'язничні зізнання, вимушені на Добошеві, які втратили всяку юридичну вартість, бо з моментом

ФОНД БОРОТЬБИ ПРОТИ РОСІЙСЬКИХ ТИРАНІВ

Звернення ЦК АБН у справі збірки на фонд АБН

Кожного другого року звертається ЦК АБН до еміґрацій поневолених Москвою народів та до своїх прихильників серед різних народів із закликом розбудовувати фінансову базу АБН. АБН — це єдина міжнародня національно-визвольна організація, яка діє виключно завдяки власним засобам, яка постійно, систематично й безкомпромісово бореться протягом майже тридцяти років проти російських імперіялістів і інших ворогів уярмлених Москвою націй, що прагнуть національно-державної незалежности в етнографічних кордонах.

За ті роки були різні міжнародні організації антикомуністичного характеру, але, не спершися на власних силах і не мавши ясної та чіткої ідеї, вони зникали, як ефемерне явище. АБН не

його звільнення вони стали зізнаннями безневинно в'язненої людини. Хоч юридично ці зізнання без значення, треба сподіватися, що будуть вони відчитані на закритому судилищі над т. зв. спільниками „справи Добоша".

Але що найважливіше:

По в'язницях українських і російських міст далі безневинно сидять живі українські люди. Вони чекають, яку вину повигадує для них московсько-большевицька окупаційна влада. Вони безборонно чекають, щоб дізнатися, по скільки років кожному зокрема потайки призначить большевицький суд за щільно замкненими перед світом дверима.

Чи завжди має тривати безборонна безнадія ув'язнених?

Пора українцям у вільному світі **одностайно** сказати світові своє рішуче і тверде слово за припинення ліквідаційного терору на Україні, за повне скасування драконівських кар політичним в'язням.

Розкрита провокація КҐБ в справі Добоша є черговим типовим прикладом, який характеризує методи обвинувачення і ліквідації невигідних їм, але безвинних людей. І це нам треба довести до відома всьому світові.

тільки зберігся дотепер, але й розбудував свою політичну концепцію у міжнародньому, світовому розмірі. Концепція розподілу російської імперії на національні держави поневолених націй стала панівною на світовому протикомуністичному форумі. Це АБН допровадив численні протикомуністичні кола світу до пізнання, що головним ворогом волелюбного людства є російський імперіялізм, який тепер виступає під формою комунізму.

Вказуючи на головного ворога — російський імперіялізм, АБН не дав себе вманеврувати в позицію байдужости до комунізму, як ідеології й концепції життя. АБН відкидав німецький імперіялізм та шовінізм і їх поборював, але поборював теж його новітню форму — нацизм. АБН ставить на власні сили уярмлених російським імперіялізмом націй. Він підкреслює, що комунізм це система, що з її допомогою москалі панують над народами і що її вони накинули підбитим націям насильством, зброєю та обманом. Хто є проти російського імперіялізму, але обороняє комунізм як систему життя — той фактично є оборонцем російського імперіялізму. Бо в уярмлених країнах комунізм — це накинений народам російський спосіб життя, який тримається російськими баґнетами або поліційним апаратом терору тоталітарних диктатур безбожників і людиноненависників.

АБН проповідує і здійснює орієнтацію на власні сили поневолених народів, а не на чужих „визволителів". Чужі баґнети несуть волю їхнім носіям, а не тим, кого вони буцімто „визволяють".

АБН організує світовий протиросійський фронт за розвал російської тюрми народів і за відновлення національно-державної незалежности поневолених націй. АБН не орієнтується ані на Вашинґтон, ані на Пекін. Поневолені нації — пригадує постійно АБН — це є призабута суперпотуга, яка творить ключ до розв'язки світової політичної кризи. Десятки уярмлених націй і сотні мільйонів гноблених тиранами лю-

дей — це є властива суперпотуга в добі ідеологічній і термоядерній.

Не тільки ЗСА, СССР, червоний Китай чи Японія або Західня Европа, але передусім уярмлені нації і люди це є надпотуга, і її вирішну ролю у розвитку світових подій репрезентує АБН. АБН видвигнув значення і вагу уярмлених націй, як тієї нової, світобурної, революційної сили, яка завалить лад імперій і тоталітаризму, а здійснить національний принцип організації світу, суверенітет нації — як наріжного каменя побудови світу. АБН ставить проти всяких „світових урядів" і інших форм поневолення чи заперечення нації, як „думки Бога".

Денаціоналізація життя — це є дегероїзація життя, дехристиянізація життя, ширше — воююче безбожництво, це обезкультурнення життя. А чого варте життя без героїв? Чого варте життя без Христа, без Бога взагалі? Немає нації, то немає й людини, немає Бога, то є лише звір у людській подобі. Виходячи з принципу: людина, нація, Бог, АБН поборює визиск людиною чи людини державою! Націоналістичне і релігійне розуміння людини виключає соціяльну кривду, соціяльне рабство, економічний гніт!

Не сміють сини однієї матері — батьківщини щиро й на ділі віруючі в Христа, віруючі в Бога — визискувати інших синів однієї матері. Тому націоналізм відкидає теж лібералкапіталізм, бо господарство не є грою інтересів, але це матеріяльна база життя і творчости людини й нації. АБН несе нові, хоча вічно старі, ідеї оновлення світу, і спасення його від термоядерної війни прийде тоді, коли сильні вільного світу „добачать" найбільшу потугу епохи, призабуту суперпотугу — уярмлені нації! Не забуваймо: ідея мита не платить!

Ідеї проривають залізні заслони! Вони сильніші за атомові бомби. Ідеями живуть люди, які триматимуть у руках атомові бомби.

АБН діє теж у вільному світі. Мета його дії в світі — прихилити до ідей уярмлених націй патріотичні, національні сили вільних народів, вказуючи їм не лише на спільність інтересів, але — на єдиний порятунок для ще вільних націй перед російським і комуністичним потопом. Наша девіза: хто помагає поневоленим націям, помагає сам собі! За залізною заслоною оцінюють АБН глибоко і всебічно позитивно та здійснюють його концепцію в боротьбі. Він не тільки є формацією боротьби у вільному світі, він є діючим і в поневолених країнах. Про актуальність і живучість його ідей читаємо й чуємо з підпільного Сходу.

Необхідно — розгортати світову акцію в обороні політичних в'язнів уярмлених націй, в захист культурних діячів. Необхідно — публікувати про них документацію, про їхній змаг і страждання, скликати міжнародні конференції в їх обороні, розгортати масові акції, діяти перед урядами і парлямантами вільних націй, мобілізувати публічну опінію світу проти російських тиранів, видавати систематично періодики різними мовами світу, видавати чужомовні книжки для освідомлення вільних народів і людей про нашу боротьбу і її цілі, пропагувати світовий протиросійський фронт та націо- і хрестоносний похід проти Москви, проти тираній і народовбивства!

Творена нами самими фінансова база АБН забезпечує його політичний суверенітет!

Ніхто нам своєї волі не подиктує і ніколи не накине! АБН є суверенна сила. Він стоїть в захист націй, а не в захист якоїсь політичної групи чи частини даної нації. Він був, є і залишиться речником націй, які борються за свою державну незалежність, а це — спільна мета всіх патріотів в лоні кожної нації!

Хто підтримує АБН, підтримує націю в боротьбі, а не будь-яку її частину.

Російська імперія мусить бути знищена! — наше гасло. І вона буде знищена в об'єднаному змаганні всіх уярмлених націй, підтриманому благородними патріотичними, національними силами світу — шляхом національних революцій поневолених народів.

Свободолюбні народи і люди всього світу, єднайтеся у боротьбі проти російського імперіялізму й комунізму за незалежність націй і волю людини!

Центральний Комітет Антибольшевицького Бльоку Народів (АБН)

Травень 1972 р.

Д-р Михайло Кушнір

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕД НАМИ

(Продовження)

II ПРОБЛЕМИ СПІВЖИТТЯ

5. Імперіялізм і пацифізм

Проблема внутрішнього устрою держави в'яжеться щільно з проблемою стосунків між державами. Характер цієї сполуки окреслювано двояко. XIX сторіччя починалося вірою, що подолання абсолютизму і становости спричинить водночас загальний мир на землі. Війни — згідно з тією вірою — були завжди тільки виявом аґресорських інстинктів володарів і мали зникнути з моментом, коли народ візьме керівництво держав у свої руки. Дійсність виявила оманність цих сподівань. XX сторіччя, роблячи висновки з цього досвіду, намагалося виказати, що внутрішній устрій держави є і повинен бути формований відповідно до цілей, намірів і потреб закордонної політики. Невідхильна, історична боротьба народів і держав становить найвищу інстанцію, що рішає також і про внутрішню організацію суспільства. Тоталістичні й комуністичні течії охоче узасаднювали це становище.

Обидві ці розв'язки односторонні. Міжнародній лад не є безпосереднім, природним плодом внутрішнього устрою окремих держав. Він вимагає особливого й відрубного клопотання. Але відвічне існування міждержавних конфліктів не є вистачальним приводом, щоб внутрішній устрій держави був формований виключно з цього становища. Сила, матеріяльна і духова, якою у випадку такого конфлікту може розпоряджати держава, є складним явищем і може бути осягнена різними способами. Історія постачає багато прикладів, що устрій сам в собі не вирішує про це. Не раз держави, правлені автократично, виявляли свою слабість, а свою силу — держави, в яких панував дух свободи й відповідальности. А чим більше війна стає справою зусилля цілого народу, тим сильніше виявляється слушність цієї обсервації.

Тому міжнародні проблеми розглядаємо як самостійні проблеми. І хоч вони пов'язані з проблемами внутрішнього устрою держав, але ані не випливають з них безпосередньо, ані не узалежнюють їх від себе цілковито. Розв'язування їх вимагає спеціяльних зусиль, і саме одною із знаменних рис найновіших часів є інтенсивність, з якою їх піднімають. Напрямів дотеперішніх розв'язок є два: імперіялістичний і пацифістичний.

Імперіялізм мав різні джерела. Особливо багатими стали джерела економічні і фашистські. Економічний імперіялізм розцвітав особливо в другій половині XIX сторіччя, фашистський (італійський, німецький націонал-соціялізм, московський большевизм) — а втім сплітаючися з тамтим — особливо в XX сторіччі. Між ними помітні різниці в характері і тенденціях. Кожний з них апелював до інших нахилів людини і витворював відрубну своєрідну ідейну надбудову.

Економічний імперіялізм охоче оперував поняттями зиску, підприємливости, добробуту, фашистський імперіялізм виявляв ірраціональні уподобання, радо нав'язував до мітів, творив збудливі гасла. Але обидва ці імперіялізми мали спільні риси. Вони виникали з пересвідчення, що стосунки між державами можна розв'язувати тільки шляхом боротьби і панування одних над одними. Перемога засновується чи то на повному і постійному використовуванні противника, чи на його знищенні. Зміст, який здобувало поняття використовування, голошене економічним імперіялізмом, змінювалося залежно від господарської ситуації і панівних засад економічної політики. Подібно підпадало змінам поняття знищення противника, голошене фашистським імперіялізмом; у давніших часах його окреслювали як винародовлювання, в новіших часах — як фізичне винищення, сьогодні, в умовах червоного фашизму — як творення „совєтського народу".

Імперіялізм, що розв'язує міжнародні проблеми на базі боротьби, часто шукав глибшого оправдання тієї засади. Економічний імперіялізм покликався особливо охоче на дарвінівський закон боротьби за існування, думаючи, що цей закон висловлює невідхильний, а водночас творчий чинник, який править світом. Фашистський імперіялізм має своєрідні історіософічні конструкції, до яких навертала, особливо від часів Геґеля, дуже радо німецька філософія. Московський , червоний фашистський імперіялізм, шукаючи глибшого оправдання, видвигає тези діялектичного й історичного матеріялізму та голосить визволення світового пролетаріяту шляхом комуністичних революцій. Таким способом імперіялізм ставав чимсь значно більшим, ніж тільки теорією реґулювання міжнародніх явищ. Він ставав своєрідним поглядом, що вчить розв'язувати всі проблеми — також і суспільні, культурні, моральні — в категоріях боротьби й сили. Говоримо про це докладніше в V розділі.

Імперіялізмові протиставлявся пацифізм. Він також народжувався з багатьох джерел, але особливий розголос, по версальській мировій конференції, здобув гуманітарний пацифізм. Він голосив засаду виключення воєн, як засобу вирішувати конфлікти між державами. Головними знарядами його діяння ставали пропаґанда і виховання. Він вірив, що відповідне виховання молодого покоління могло б назавжди успішно розв'язати проблему воєн. Однак, дійсність виявляє оманність таких надій, а наслідки такої пацифістичної пропаґанди виходять на користь сильних імперіялістів.

Засаднича помилка гуманітарного пацифізму засновувалася на поверховності охоплювання проблеми. Пацифізм прагнув усунути прояви, але не доходив до причин. Голосив утопічні ідеали, сантиментальні ідеали, прищеплював, шляхом пропаґанди й виховання, відразу до війни, але тому що не давав жадних конкретних вказівок, які ведуть до дійсного опанування тих сил, що — понад волею одиниць — ведуть до збройних конфліктів, — витворював тільки дисонанс між людиною і її реальними обов'язками, обов'язками, що їх має кожна людина у відношенні до власної держави.

Пацифізм цього типу не міг опанувати імперіялістичні змагання, що народжувалися в глибших наверствованнях збірного й індивідуального життя. А навіть — як це бачимо щораз виразніше — він виростав, принаймні частинно, з того самого ідейного ґрунту. Бо акція пацифізму проти воєн була тільки намаганням усунути засоби дії, які видавалися невластивими. Натомість концепція життя як посідання, типова для імперіялізму, була визнавана також і пацифізмом. Тільки, що пацифізм прагнув посідати в мирі.

З цих оглядів сантиментальний і міщанський ідеал миру не може бути успішно протиставлений імперіялізмові. Сучасність шукає сильніші й більш творчі ідеї. Вони висказуються поняттям справедливости. Ні війна, ні мир не є начальними ідеалами. Не є правдою, щоб кожна війна була гідна пошани і не є правдою, щоб усяка війна заслуговувала на затаврування. Вище, ніж перемога у війні, і вище, ніж збереження миру, стоїть у ґієрархії дібр — справедливість. На ц их підставах повинно спиратися конкретне і відповідальне організування співжиття народів і держав, особливо в ділянці національних і господарських проблем.

Це організування вимагає твердої, щоденної праці. Навіть жертви, коли потрібно. Навіть сили, коли не можна інакше. Але водночас ідеал справедливости є висловом віри в людську гідність, що дозволяє осягати й устійнювати порозуміння в засадничих справах співжиття та співдіяння. Цієї віри не мав ані імперіялізм, що висуває боротьбу, як єдиний спосіб укладання стосунків між збірнотами, — ані пацифізм, що голосить усунення боротьби, але не конфліктів. Тому ідеал справедливости очищує духову атмосферу збірного життя. Бо служба справедливості не є ані звеличуванням і пристрастю воєнного грабежу, ані сантиментальною аґітацією, що прикриває страх перед утратою гедоністичного спокою.

Для порівняння варто навести становище українського націоналізму до цих проблем:

„Основою обновленого українського світу буде сувора справедливість у всіх ділянках громадського життя і вроджена українській душі законність . . . Коли добро нації є найвищим на-

казом, тоді справедливість вимагає, щоб місце людей, їхніх об'єднань, станів, — визначали в державі їх вклад та жертви для добра нації. Справедливість виключає всякі привілеї, походження, посвячення, всяку родину, гурткову, партійну протекційність... Український народ жив у займанщинах, де не зберігалася справедливість. У Московщині, білій і ще виразніше червоній, рішала про все не справедливість, але самоволя царського чи комісарського самодержця, самоволя деспота. В Польщі, давній і новішій, правила не справедливість, але шляхетсько-уряднича бута. Подібно під Румунією чи Чехією. Звідсіль деякі українські кола, що посягають по духове і політичне провідництво, заражені різними аморалізмами, ірраціоналізмами в людському співжитті і політиці. Українська націоналістична політична ідеологія мусить відчахнутися від таких накинутих ворогом зараз. Вона визнає своїм гаслом послідовну законність, що є раціональним виразом справедливости. Українська націоналістична політична ідеологія згідна в цьому з глибокою народньою мрією, так пророчисто висловленою в шевченківській тузі за праведним, себто справедливим законом. Українська націоналістична державницька ідеологія тому, що вона українська, відкидає польсько-московську самоволю і шукає згоди з глибокою тугою рідного народу; а тому, що вона державницька, вона приймає сувору справедливість і послідовну законність за основи українського світу".

А в постановах IV Великого Збору ОУН, в розділі „Головні ідеологічні й політичні принципи" — читаємо:

„Український націоналізм відкидає великопростірні інтернаціональні концепції, які не визнають права всіх народів на їх незалежні національні держави. Багатонаціональні, великопростірні імперії, як вказує досвід історії, завжди були тереном національного гноблення і експлуатації одного народу іншим народом, тому ліквідація держав-імперій, зокрема російської імперії, що замаскована тепер під назвою СССР, є невідхильною передумовою забезпечення у світі тривалого миру і справедливости"...

...„Кожній нації у світі належить право на власну національну державу, подібно, як людям всього світу належить особиста свобода. Запорукою миру і справедливости у світі є організація світу на принципі національних держав. Єдність світу, звільненого від колоніялізму і тоталітаризму, як і справжня міжнародна співпраця, можливі тільки на принципі рівноправности і суверенности всіх народів"...

***

Впроваджуюча лектура: De la Barra Franisco Leon: „Justice — Verite — Force" — Paris — 1932 = E. M. Winslow: „The Pattern of Imperialism" — 1948 = Parker Thomas Moon: „Imperialism and World Politics — 1926. =

Поглиблююча лектура: J. A. Hobson: „Imperialism", 3rd ed. (1938) = J. A. Schumpeter: Imperialism and Social Classes, trans. by Heinz Norden (1951) = Ernest Seilliere: Le philosophie de l'imperialisme (1948) = J. Delos: La societe internationale (1930) = Arendt Hannah: The Origins of Totalitarianism — New York, 1951 = A. Hartmann: Die sittliche Ordnung der Völkergemeinschaft (1950). = A. Huxley: Ends and Means (1937).

Також: Дмитро Донцов: „Підстави нашої політики" — Ню Йорк, 1957 = Четвертий Великий Збір ОУН = т. І. Постанови (1969).

(Далі буде)

В ОБОРОНІ НЕСКОРЕНИХ

6 травня ц. р. у Філядельфії в центрі міста відбулася демонстрація в обороні нескорених і переслідуваних в Україні діячів української культури.

В склад Громадського комітету входили представники 30 організацій під патронатом відділу УККА. Коротке слово на відкриття виголосив голова Відділу д-р **Іван Скальчук.** Головне слово українською мовою мав д-р **Володимир Душник,** а англійською мовою промовляли конґресмен-демократ **Йошуа Айлберґ** і стейтовий сенатор-республіканець **Роберт А. Ровнер.** Заклик до учасників демонстрації виголосив д-р **М. Ценко,** а резолюції прочитала студентка **Ірина Столяр.** Програмою керував **Ігнат Білинський.**

Після демонстрації відбувся марш з прапорами і транспарентами центральними вулицями міста до Будинку Незалежности. Демонстрація знайшла відгомін на сторінках місцевої американської преси та радіо.

Йосиф Рошка

ТРИВОГА

При мерехтінні свічки
людина сниться про рожі і рожеве.
І сон — патлатий сніг,
повітря свіже на світанку,
сонячник, що стратив вісь.
Десь мчить
в тремтливе сяйво поїзд,
не ставши навіть раз
на тихім полустанку.

І я кружляю без основ,
і нотки рву ілюзій
у ритм крикливих днів,
років, десятиліть, і знов
ненавиджу людей „багатогранних",
що ідеал зрівняли сну.

Я — думка весновійна,
неходжені плаї,
зір тихе шелестіння,
епохи хворої квиління.
Мені би п'єдестал...

Я власні пориви плекав,
рамці снував утопій
на тихі і тремтливі сни,
однак, повільно лізли ночі, —
зачасто марились раби...
Я бачив,
як вмирав садист,
у власній стогнучи знемозі.
Я бачив,
як палав буддист,
І чув —
мордовські крики концтаборів.
Садист, герой і ґрати...
Мені ж хотілось жити — не вмирати!

Проквітли роси, впавши в трави,
гортає час скупе життя,
колишня певність незборима
надщерблена тривогою буття,
і рідна грудка чорнозему
розкришилась в руках.

ВАКЛ В ОБОРОНІ УКРАЇНИ

Заява д-ра Ку Ченґ-Канґа до всіх членів ВАКЛ — біля 500 впливових осіб на всіх континентах

I

Згідно з інформацією, що її ми одержали від п. Ярослава Стецька, Президента Антибольшевицького Бльоку Народів, комуністичний режим в Україні знову розпочав жахливу хвилю терору. Тільки в січні цього року заарештовано понад 100 українських працівників культури, між ними уже раніше ув'язненого історика Валентина Мороза. Їх заарештовано за діяльність в обороні людських і національних прав. Як відомо, московський уряд приготовляє показовий процес над заарештованими.

Я випустив цю заяву з титулу мого почесного головства в **Світовій Антикомуністичній Лізі (ВАКЛ)**. Вимагаю засудити російську терористичну практику, вимагаю щоб вільний світ поробив заходи для привернення людських прав та примусив росіян звільнити заарештованих культурних провідників.

Копію цієї заяви залучую для Вашого використання. Щиросердечно надіюся, що негайно будуть поробленні позитивні й ефективні заходи, включно із випуском заяви подібного змісту в імені Вашої організації.

Ку-Ченґ-Канґ,
Почесний Голова ВАКЛ

II

Д-р Ку-Ченґ-Канґ засуджує заарештування росіянами інтелектуалістів як поворот до сталінізму.

Український історик, Валентин Мороз, засуджений за опублікування есеїв на культурні та історичні теми на 14 років ув'язнення (тепер знаходиться у Владімірській тюрмі) важко хворий і його послідовно затруює КГБ з метою зламати його волю та приневолити скласти покаянну заяву.

В січні 1972 р. заарештовано в Києві, Львові і в інших містах понад 100 культурних діячів, що стануло на захист людських і національних прав. Між ними є поети, письменники, артисти, літературні критики та науковці: Іван Світличний, Вячеслав Чорновіл, Євген Сверстюк, Іван Дзюба, Леонід Плющ, Василь Стус, Олександер Сергієнко, Ірина Стасів-Калинець, Стефанія Шабатура, Михайло Осадчий, Іван Гель, Григорій Чубай і о. Василь Романюк.

Не маючи підстав для того, щоб поставити цих українських діячів перед суд за порушення конституції,

1972 РІК — ПІД ЗНАКОМ 30-РІЧЧЯ УПА

В. Архілог

ПОЛІТИЧНІ ФЕРМЕНТИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Кажуть, що від часів Аристотеля, від часів Спарти людство винайшло і випробувало всі суспільно-політичні системи — і винаходити більше нічого. Найдовше перетривали в світі монархічна і республіканська — в різних формах — системи укладу людського співжиття. Та от з'явився Маркс і проголосив ,,нове слово", хоч був він не філософом і не державником, а економістом. Науку Маркса назвали ,,найбільш прогресивною", бо це він нібито відкрив ,,залізні закони" економічного розвитку суспільства, а значить і розвитку форм суспільно-політичних, бо згідно з його наукою економіка є основою всього, а культура, література, мистецтво — ,,надбудови", що з економіки виростають. Так вірили й вірять марксисти всіх країн і народів.

Після жовтневого перевороту в Росії до влади в тій величезній імперії прийшли большевики, які на крові й людських кістках заходилися будувати нове суспільство, ,,рай на землі", заповіджений соціялістами-утопістами і їх наступниками. Суспільство, в якому кожний працюватиме в міру змоги, а діставатиме в міру потреби.

Марксову науку Ленін, як твердять большевики, розвинув і поширив, збагативши новими концепціями і ідеями. На чолі суспільства він поставив ,,диктатуру пролетаріяту", хоч в Росії властивий пролетаріят становив мізерну меншість населення. Фактично ж це була диктатура не пролетаріяту, а комуністичної партії, що почала творити ,,безклясове суспільство", в якому сама зайняла місце старого дворянства.

В збудованій за 50 років московськими большевиками суспільній піраміді партія, а власне її провід, становлять верхівку, під якою розміщуються послідовно партійна бюрократія новітніх визискувачів, упривілейована частина технократів, високих службовців, вірних режимові літераторів, мистців і іншого роду кар'єристів, готових зі шкіри вилізти, щоб не втратити свого становища. Ще нижчу верству цієї суспільної піраміди творить робітництво, колись називане ,,геґемоном революції", іменем якого партія править країною. А на самому споді, творячи основу цього кастового суспільства, поставлено селянство — колгоспників, що, будучи головним продуцентом харчів, але не маючи навіть пашпорта — основного совєтського документа — і права вільно переїздити з місця на місце, фактично зведено на рівень кріпаків з-перед 1861 року.

І проте, марксизм, хоч як здискредитований 50-літньою практикою в СССР, все ще має притягальну силу, під його прапором все ще виступають не лише в Совєтському Союзі, а й поза ним різні партії, його проповідують на Заході з університетських катедр не тільки комуністи, а й численні демоліберали, вбачаючи в ньому єдиний лік на всі недуги суспільства. Щоправда, ,,революційна молодь" в Америці, Франції, Німеччині, Італії і країнах Латинської Америки ніяк не захоплюється Сталіним, який на практиці довів до логічного кінця науку Леніна-Маркса-Енґельса — вона йде слідом за тими, що, не добачаючи того ,,логічного сталін-

---

КҐБ рішилося пов'язати їх з бельгійським туристом Я. Добошем та обвинуватити за зв'язки з ОУН, яку вони фальшиво пов'язують зі західніми розвідками.

Якщо б ці заарештовані мали можливість, то цілком певно довели б судові і всьому світові, що закиди проти них це — вигадка.

Як почесний Голова Світової Антикомуністичної Ліґи, я засуджую совєтський поворот до сталінських метод фабрикування обвинувачень і переслідування з метою примусити до мовчанки опозицію та усунути провідників поневолених націй.

Я апелюю до всіх національних, громадських, релігійних, молодечих та інших організацій вільного світу, до Міжнародньої Комісії Юристів, Міжнароднього Суду в Ґазі, Комісії Людських Прав ОН, Европейської Ради Свободи, Міжнародньої Амнестії, щоб вони зробили все, що є в їхніх силах, щоб добитися звільнення всіх українських політичних в'язнів разом з студентом Я. Добошем.

Ку-Ченґ-Канґ,
Почесний Голова ВАКЛ

ського кінця" з його ріками крови й тисячами концтаборів, шукає шляхів до „правдивих ленінських позицій" або приймає на віру нові паростки марксизму-ленінізму в особах проф. Маркюзе, Че Гевари, Кастра, а передусім Мао Тсе-Тунґа з його „червоною книжечкою" утертих і загальновідомих афоризмів.

Молодь шукає нового, радикального. Нормальний процес розвитку суспільства, який, перекреслюючи прогнози Маркса і Леніна, вже давно переступив пороги описаного класиками марксизму капіталізму і фактично позбавив пролетаріят його основних прикмет визискуваної кляси, що ніби мала стати „погребником капіталізму", найбільш революційною частиною суспільства, пролетаріят в розвинених країнах Заходу став тепер навіть реакційною групою, що активно поборює ту „революційну молодь", яка шукає нових учителів-пророків.

Серед такого роду нових „пророків" можна згадати і якогось Шера, що видав недавно в Парижі книжку, в якій проповідує нову теорію „врятування людства" — диктатуру праці без партій і урядів — систему, де владу виконують окремі громади, взаємно між собою порозумівающись. А що вік чистого гуманізму давно минувся, то й цей „пророк" рекомендує фізичне винищення всіх тих, хто противився б запровадженню його єдиноспасенної теорії. Чи не є це відгомін теорій Кропоткіна і Бакуніна, московських анархістів, що проповідували „владу безвладдя", а державу, як і свого часу Маркс, називали „знаряддям насильства" над народами?

Відомий німецький жид Бендіт, що зажив собі лихої слави під час здушених де Ґоллем заворушень у Франції, вважає за свого вчителя . . . Нестора Махна, який буцімто перший почав реалізувати ідеї анархізму.

Тема „батька" Махна — цілком окрема тема, якій, на жаль, у нашій історії і публіцистиці не приділено належної уваги. Проте, був він не тільки анархістом, противником усякої влади, не лише селянським ватажком, за яким сліпо йшли наші парубки, може чимсь на зразок Гонти, що поривав за собою маси, був він і винахідником цілком оригінальної тактики партизанської боротьби в умовах степової України, — тактики, що її як окрему дисципліну введено в програму совєтської Військової Академії 20-их — 30-их років. І це ж він придумав „махнівські танки" — звичайні собі селянські тачанки, з встановленими на них кулеметами, з залогою із 4-5 хлопців, що протягом ночі покривали 100-120 кілометрів, з'являючись несподівано в запіллі большевиків. В майбутній українській революції „махнівські танки", обсаджені національно свідомим елементом, напевно ще відіграють свою роль у визволенні України.

Безглуздий спосіб боротьби з існуючим режимом, що його застосовують сучасні революціонери-терористи в ЗСА і країнах Европи та Латинської Америки, нічого крім обурення у „трудящих" не викликають, а „капіталістам" жадної шкоди не спричиняють. *Жертвами їх* падають переважно безневинні люди. І тому тероризм, що — ведений лівими ес-ерами в царській Росії — захитав був режим і підготовив революцію, на Заході своєї цілі не досягає. Убивство братів Кеннеді, замах на Воллеса? Це все ще таємниці, які навряд чи коли будуть розкриті. Бомби, закладані в банках, у крамницях, стрілянина з автоматів на порторіканців-прочан у тель-авівському летовищі — хіба ж це революційні акти?

Трагедія Заходу в тому,що він починає вірити у „відідеологізацію", яка ніби ширится в світі. Відідеологізовуючись, він тим самим обезброюється. А тим часом в комуністичних країнах головні зусилля правителів скеровані якраз на індоктринізацію, на насичування молоді ідеями Леніна чи Мао, які для цієї нагоди разу- раз латається, цирується і доповнюється новими доктринами, що їх, мовляв, вимагає життя і зміни, що в ньому постають.

Якщо інстинкт самозбереження не зрадить країн Заходу, а зокрема Америку, єдине, що її врятує — це широке відродження патріотизму, здорового, творчого націоналізму, перед яким на друзки розлетяться шиті білими нитками, вже давно перестарілі ідеї Маркса-Леніна-Сталіна-Мао.

ЧИТАЧУ! ЗРОБИ ДАРУНОК ПРИЯТЕЛЕВІ: ПЕРЕДПЛАТИ ДЛЯ НЬОГО „ВІСНИК" — ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ.

Богдан Коринт

ПРО ПОТОЧНІ ПОДІЇ І ЇХНЮ ВАГУ

Багато дечого промочує щоденна преса, призначена для масового читача. Його не цікавлять вістки з-поза Америки або й рідного міста — це справа політиків, яких він вибирає і вимагає, щоб полагоджували політичні труднощі самі. Така дійсність — це необмежене поле для психологічної війни, веденої Москвою проти ЗСА.

А що казати про рівень тутешньої революційної молоді? На телевізії переводили свого часу інтерв'ю з немитою „революціонеркою", яка викрикувала, скандуючи: „Мао-Мао-Мао! Го Чі Мінь, Го Чі Мінь!" На запит репортера, хто такий Мао, вона здвигнула плечем: „Не знаю!" Або на тему переваги Москви у деяких родах зброї студент байдуже відповів: „Що ж! Ніяка потуга вічно не триває, Америка теж ні".

Про ситуацію у В'єтнамі назагал відомо. Менше відомо про совєтський натиск у районі арабських родовищ нафти. Москва озброює Ірак, а найкоротший шлях з СССР до Іраку веде через Туреччину або Іран. В тих справах їздив до Туреччини сам Подґорний, ніби заспокоювати турків. Іран зате виявляє нервозність. В обох тих державах посилилася діяльність комуністичних партизанів. А на другому кінці світу, в Південній Америці, теж віджили партизанські загони.

Дипломатичні розмови, відкриті і таємні, ведуться в багатьох містах Европи між представниками ЗСА, Москви і Пекіну.

А в самому СССР теж кипить. Цього року Кадар мусів відвідати Москву три рази, і в совєтській пресі писали про мадярський „буржуазний націоналізм". Їздив туди і єгипетський прем'єр. Після візити президента Ніксона вибирається до Москви і бородатий Кастро. А недавно в большевицькому місячнику „Коммунист" появилася стаття про те, що нібито це ЗСА і Ізраїль спричинюють неспокої в СССР серед молоді, інтелектуалів і національних груп. І це все через радіо. Стаття закінчується слоами: „Совєтський Союз ніколи не вживав і не має наміру вживати таких метод".

Тим часом з тією американською пропаґандою не так то й добре. В журналі „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 1 травня ц. р. появилося інтерв'ю з директором державної Інформаційної Аґенції, Франком Шекспіром. Він заявив, що у психологічній, чи холодній війні американці не можуть дорівнювати большевикам. Москва має кращі можливості, бо усе робить після основних наукових студій, в той час, як „Голос Америки" й інші радіовисильні обмежені становищем Державного Департаменту. Совєтська пропаґанда вільно коментує труднощі Америки з чорним населенням, перебільшує господарські проблеми і подає фальшиві інформації про війну у В'єтнамі, а ЗСА здержуються з коментуванням подій в СССР, згідно з умовою про невтручання у внутрішні справи інших держав. Врешті ідеологічна основа комуністичної партії здобуває прихильників у світі, коли ЗСА не мають ніякої суспільної ідеї і здебільша подають вістки про стиль американського життя.

Далі Шекспір заявив: „Я думаю, що ми входимо у дуже небезпечне десятиліття, на яке американський нарід не приготований". Стверджуючи, що московська нація з природи аґресивна, він додав: „Ми були колись сильні. Ми могли робити різного роду помилки, а все ще мали змогу пережити. Але тепер, в обличчі потужної і зростаючої сили Москви, ми не маємо більше місця на помилки".

„Яка ваша відповідь на таку ситуацію? — запитав репортер.

„Мусимо бути сильними — це одна відповідь. А друга — мусимо пізнати природу ворога, і визнати, що ми перебуваємо у психо-політичній війні. Тоді наше положення буде краще!

До цих рідкісно правдивих слів треба додати факти, які стверджують, що в Україні й інших поневолених країнах існує сила, перед якою тремтить Москва. Це — націоналізм, а в ньому ідеї свободи і державности народів.

І так парадоксально складається, що, не зважаючи на тотальну протиамериканську пропаґанду Москви, яка лякає директора Шекспіра,

М. Трихрест

НЕ ГОДИТЬСЯ НАТЯГАТИ НА ВОВКА ОВЕЧУ ШКІРУ

„Я волію Росію, нехай і большевицьку, зате — цілу, не поділену".
А. Керенський.

Може й не годилося б забивати осикового кілка в могилу цього запеклого ворога поневолених народів, мовляв, про мертвих говорять тільки добре або нічого. Та примушує до цього кроку опікунство, чи „спонзорство", яке виявив Керенський (Аарон Кірбіс) над московським комуно-большевизмом.

в Україні люди у московські переконування не вірять і з симпатією ставляться до Америки.

А тим часом зброєння йде і в ЗСА. Можливо, що це готування нового типу війни, творення нової зброї, нового вояка. Не все ще готове і не все відоме. Але, наприклад, уже викінчується проєкт будови космічної лабораторії „Скайлеб" і в наступному році запустять її на висоту 270 миль, де вона кружлятиме по орбіті багато років. Це — великий дім з кількома кімнатами та усіми вигодами для кількох астронавтів. Перші астронавти вилетять у травні 1973 року і залишаться у просторах 28 днів, працюючи над науковими дослідами. Стверджується, що ця лабораторія може служити також мілітарним цілям.

Подібну лабораторію будують в СССР і випустять її 1975 року.

А рівночасно вже започатковано співпрацю ЗСА і СССР у дослідах космосу. Недавно перебували совєтські вчені на головних місцях випуску і контролі ракет „Аполло". Один з шефів НАСА, д-р Флечер, на запит журналіста, чи совєтські гості не займаються шпигунством, відповів, що вони пізнають рутину праці, але не мають можливости відкрити глибоко засекречені найновіші здобутки техніки.

Оце дуже невеличкий вирізок дивних противенств і парадоксів нашого дня. Усе змінюється скоро і несподівано, здається навіть хаотично, а рівночасно вимагає від нас одного: бути готовими до всяких можливостей.

Керенський був справді „хрищеним батьком" цієї нової, за Н. Бєрдяєвим, „третьої форми" відвічного московського імперіо-колоніялізму з його рисами маніякальної клептоманії. Але, на жаль, саме ця „ритуальна" обставина залишилася поза увагою п. П. Феденка, чим завдано великої шкоди творенню правдивого, хоч і понурого, уявлення про цього ворога української національної справи. На жаль, п. Феденко з'явився опікуном-„спонзором" над лихої пам'яті Керенським, що зроджує думку про те, що світоглядово-ідеологічна, на основі Марксової облудонауки, спільність їх перемогла в істоті п. Феденка приналежність його до українства. Як старий, ще з 1913 р., політичний діяч, щоправда соціялістичного, тобто неукраїнського, напрямку, п. Феденко мусів би знати, що Керенський у 1917 р. стягнув до Московії з Америки цілу банду добре вишколених комуно-большевицьких горлорізів. Але про цю першорядної ваги подію п. Феденко не згадує.

Історична праця Ф. Лі Беннса (Індіяна Юніверсіті) під назвою „Юроп Сайнс 1914" — 2-нд Рівайсд Едішин, Ф. С. Крофтс енд Ко. 1936, Н. И., містить відомості про Керенського, які свідчать, що він був, мабуть, більш ніж „спонзором" над отим комуно-большевизмом.

Член петроградського „Совєту Рабочіх, Крестьянскіх і Солдатскіх Депутатов" з рамени Соціялістично - Революційної Партії, Керенський скоро став заступником голови Тимчасового Виконавчого Комітету, що вилонився був із цього „Совєту". А далі Комітет уповноважив Керенського до участи в Тимчасовому Уряді Московської імперії (Росії), що постав після повалення царату. Спочатку — міністер справедливости, а трохи згодом — міністер війни (травень 1917 р.), Керенський скоро здобувся на вирішальні впливи в Тимчасовому Уряді, — аж до прем'єр-міністра в ньому (липень 1917 р.).

У той час, коли В. Ленін-Ульянов грав пер-

На маргінесі допису п. П. Феденка „Александр Керенський", „Свобода" з 19-го червня 1970 р.

шу скрипку в московській партії соціял-демократів (большевиків), друге місце зайняв Л. Троцький (Бронштейн), який незабаром перебрав на себе левину частку керівництва большевицькою революцією, чи, краще сказати б, контрреволюцією.

Весна 1917 р. застала Троцького в Ню Йорку, куди він прибув із Парижу, як утікач із Сибіру. Історично-публіцистична праця Джона Бюти під назвою „Айрон Кортин Овер Америка" (1952) згадує про приїзд Троцького до Московії, як про того, що привіз із собою з Ню Йорку близько 300 своїх послідовників, які „негайно вступили до большевицької партії і тим підсилили її нігілістично-радикальний склад з-посеред так званої російської інтеліґенції". Так виріс „Штаб Октября", як про це пізніше казав Ленін, який сам прибув із Швайцарії у супроводі понад 200 своїх наслідувачів, таких самих комуно-большевицьких розбійників, як і ті, що їх привіз Троцький.

Та головне полягало в тому, що „Штаб Октября" повинен завдячувати своє постання не кому іншому, як Керенському, щонайменше на ту його більшу половину, яка прибула з Америки. Коли Троцький зробив був у квітні 1917 р. спробу виїхати до Московії, він із цілою своєю бандою був заарештований у Галіфаксі, в Канаді. Очевидячки, канадійська влада здавала собі справу з того, що чинила, і Троцький із своїми горлорізами, можливо, й не дістався б до Московії.

У згаданій вище праці „Юроп Сайнс 1914" зазначено, що „Керенський під тиском Петроградського Совєту зробив був відповідне подання, у висліді якого Троцький із своїми супутниками був звільнений з арешту і дістав дозвіл на дальшу подорож до Московії". Вплив „Совєту", разом із власним, Керенського, як побачимо далі, зацікавленням у „стягненні" банди Троцького — чин, який мав своїм наслідком не абияке підсилення „Штабу Октября".

А вже 16-го липня 1917 р. большевики з Троцьким на чолі зробили були спробу збройного повстання. У вересні 1917 р. Троцький був обраний головою Петроґрадського „Совєту", а 8-го жовтня він став уже головою Воєнно-Революційного Комітету, як большевицького проводу, що й доконав чину захоплення влади 7-го листопада 1917 року.

Перебіг часу квітень-листопад 1917 р. набув у большевиків назву періоду „достигання Жовтня". Важлива послуга Керенського цьому „достиганню" полягала також у тому, що він всіляко гальмував національно-визвольні революції поневолених народів. Тоді, коли тільки повне й беззастережне сприяння справі усамостійнення цих народів могло спинити чи бодай обмежити до чисто московських етнічних теренів „міровой пожар большевізма".

Так званий липневий, за наказами Керенського, наступ на південно-західньому фронті в 1917 р. призвів до здесяткування воєнної сили, передусім українців та інших поневолених народів. А в цей час, майже без перешкоди, розвивалася московська комуно-большевицька революція, як перерозташування збройних сил московського імперіо-колоніялізму в добі пробудження уярмлених народів. І це на тлі відмови Тимчасового Уряду, з Керенським на чолі, в наданні тим поневоленим народам бодай куцої автономії. Спроба українців здійснити щонайбільше культурну автономію шляхом скликання Українських Установчих Зборів викликала збоку Керенського рішучу відсіч аж до наміру його засудити діячів Центральної Ради за „державну зраду". Керенський, очевидячки, враховував, що ідеологічна спільність між тодішнім українським проводом і московськими соціялістами покищо не дозволить українцям на рішучіші кроки на дорозі усамостійнення.

Велика послуга Керенського для комуно-большевизму полягала також у зволікальній тактиці супроти скликання тоді Всеросійських Установчих Зборів. Керенський бачив, що більше як половина послів до тих Зборів це — відпоручники не-російських народів, які напевно домоглися б ухвали про розподіл Московської імперії на національні держави. Праця „Юроп Сайнс 1914" містить дослівно таке устійнення: „Керенський зробив фатальний прогріх тим, що переніс Всеросійські Установчі Збори з 25-го вересня на 25-го листопада 1917 р". А це було цілковито на руку московським комуно-большевикам, які саме за жовтень остаточно вбралися в силу й попередили перенесені на пізні-

ше ті Збори своїм 7-им Листопада. Большевики спочатку теж вдалися були до звалікання в скликанні Установчих Зборів, які були перенесені ними перший раз на грудень 1917 р., а вдруге — на 18-те січня 1918 р., щоб уже на другий день учинити свій „разґон учреділовки", доконаний під командою Свердлова, „діпіста", що його, разом із Троцьким, стягнув з Америки Керенський. Тяганина з Установчими Зборами доводить, що „прогріх" Керенського був заздалегідь обміркованим кроком.

Масон шкотського обряду, Керенський перед і під час 1917 р. був під впливом Ордену Ілюмінаті, що його відпоручником на Московію тоді був Сльосберґ, який, поза всяким сумнівом, теж причинився до опікунства-„спонзорства" Керенського над Троцьким, цим найбільшим ворогом України під час її визвольних змагань. Ілюмінізм є змовою безбожництва проти релігійности, за деспотизм проти свободи, зіпсованости проти чеснотливости, темряви-невігластва проти освіченості. Ілюмінізм є духовим батьком Марксового псевдовченням і, отже, облудонауки марксизму-соціялізму-большевизму й, звичайно, троцькізму, як втілення „перманентної революції". Про те, що керенщина й троцькізм — „одного поля ягоди", промовляє не лише спільне їх джерело Ілюмінізму. Демонстрація супряги керенщини з троцькізмом відбувалася не раз на теренах ЗСА, про що свідчить от хоча б зустріч самого Керенського з лідером троцькістів на Америку, Максом Шахтманом, які за всяку ціну намагалися прилюдно довести, що комуно-большевицька революція була „демократична". В цій зустрічі, яка відбулася в лютому 1951 р., не було мови про ті грубі десятки мільйонів невинних людей, що їх знищено під час і після отієї „демократичної" комуно-большевицької революції і головно — з-посеред поневолених народів. Але народи ті не мали супокою від Керенського і тоді, коли він опинився поза межами Московії. Заснована ним у ЗСА Ліґа Борьби за Народную Свободу ввесь час цькувала „сепаратистів", бо він, Керенський, „волів бачити Росію, нехай і большевицьку, зате цілу, не поділену". Проте, й „неподільна Росія" була лише щаблем у світових намірах Ілюмінізму, плянах, здійснення яких може статися лише шляхом накинення комуно-большевизму на цілий світ.

Отже, добродію Панасе Феденко, не годиться натягати на вовка овечу шкіру! Важко збагнути, яким чином українські люди ще й досі, після утрати кільканадцяти мільйонів своїх братів і сестер, залишаються послідовниками облудо-науки марксизму - соціялізму-комунізму-„інтернаціоналізму", всупереч заповітам нашого генія Тараса, за його суспільно-політичним гаслом „В своїй хаті своя правда, і сила, і воля", гаслом на основі Христової науки й гуманізму. Яким чином українські люди й досі ще не добачили в провокаціях псевдовчення К. Маркса — безбожництві, знесенні-запереченні духовоматеріяльної приватної власности, клясовій боротьбі та „інтернаціоналізмі" — духової зброї проти людства для його уярмлення й нищення?

Лютий 1971 р. — Квітень 1972 р.

СПРАВА АМНЕСТІЇ ДЛЯ ДЕЗЕРТИРІВ

Конґресмен Вілліям Шерл заявив, що він рішуче проти загальної амнестії для тисяч молодих людей, які повтікали до Канади, щоб уникнути військової служби в В'єтнамі. Ця група, що начислює від 50 до 100 тисяч осіб, після повороту до Америки мусить стати перед судом. Максимальна кара за дезерцію — 5 років ув'язнення і 10.000 долярів гривни. Але ліберали пропонують різні форми амнестії для дезертирів.

Сенатор Джордж МекҐоверн із Південної Дакоти вважає, що всіх, що ухилялись від військової служби, треба помилувати. Сенатор Роберт Тафт з Огайо вважає, що вони мусітимуть відробити три роки у федеральних шпиталях і інших державних закладах.

Такі „розв'язки" цієї проблеми були б тяжкою несправедливістю для сотень тисяч людей, які ризикували своїм життям, виконуючи військовий обов'язок.

Будь-які форми амнестії підірвали б авторитет Уряду і потурали б усім тим, що не коряться перед законом; заохотили б інших до непослуху, навіть до бунту проти Уряду; створили б небезпечний прецедент, який може катастрофічно позначитися на випадок нової війни.

„Я певний, — заявив, — конґресмен В. Шерл, — що переважна більшість американців, передусім ті, що вже служили для своєї батьківщини і виявили відвагу під час війни, будуть обурені порушенням закону в користь апатріотичної меншости. Дезертири воліли втікати замість того, щоб воювати, а тому вони мусять покутувати всі наслідки свого рішення.

Леонід Полтава

КОМУНІСТИ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

Замість „світової комуністичної партії", світового Інтернаціоналу — в комуністичному світі поглиблюються розколи.

Комуністичні партії звичайно розпочинають своє існування серед убогих, часто неписьменних людей. Кілька головачів кажуть їм, що вони — пролетаріят, а пролетаріятові має належати „все". Люди, з різних причин знедолені, починають вірити невігласам, не розуміючи, що ті по їхніх хребтах уже лізуть, як по драбині, вгору — до „партійного керівництва".

Проголошувана комуністами „влада пролетаріяту" кінчається там, де розпочинається комуністичний режим. Робітники, взагалі трудящі, опиняються внизу, ще гірше, як при капіталістичній системі. В Совєтському Союзі соціялізм за 50 років обернувся в жорстокий імперський російський режим з державним капіталізмом. Ще комуністи й їх щирі чи вимушені поплентачі типу М. Скрипника, М. Хвильового й ін. у 1930-их роках збагнули, що московський комунізм — це насправді широкозада перекупка Москва. Непорозуміння, тертя між філіями комуністичної партії у так зв. совєтських республіках, вимоги до Москви — Сталін ліквідував фізично, розв'язуючи проблеми комунізму пострілами з наганів.

Сталіна давно немає. Дух Сталіна щораз більше відроджується. Коли б його не було, українська та інша молодь за кордоном може б і не йшла так масово на вулиці й площі міст від Австралії до Оттави і від Лондону до Ріо де Жанейро демонструвати проти Москви. Молодь якщо й не знає, то відчуває. Вона відчула, що в Україні, в Білорусі, в Грузії ЦК КПСС, фактично ж Москва душить таких, як вона сама. Проти духу Сталіна — а він є породженням відновленої Леніним Російської імперії у формі СССР, — виступили українські повстанці в створеній 30 років тому героїчній УПА; проти Російської імперії з ярликом СССР виступили українські шестидесятники. Гасло В. Мороза „Будем битись!" — це клич до боротьби українського Києва проти Москви за потоптані права українського народу.

Члени КПСС бояться духу Сталіна, бо він веде до нових кацетів, куди й самим їм легко потрапити. Між заарештованими в останніх роках українськими діячами культури, науки, мистецтва були і комсомольці, і партійці.

Найбільший партійний функціонер у Совєтському Союзі Л. Брежнєв понаставляв вірних собі секретарів „республіканських" центральних комітетів партії, на зразок „українського" П. Шелеста. Вони діють так, як за царської Росії на провінції діяли губернатори. Забезпечивши таким чином спину від удару ножа всередині самого СССР, Москва забезпечила й груди, понаставлявши кадарів і подібних йому людців у проводах компартій країн-сателітів. Але деякі з них точать якщо не ножі, то бодай ножики: Годжа — в Альбанії, сателіті комуністичного Китаю, старий Тіто — в „федеральній" Югославії, Чаушеску, який мріє не так про комунізм, як про приєднання Басарабії — в Румунії.

Москва не зуміла забезпечити себе збоку від удару не американського, а таки комуністичного ножа — на довжелезних кордонах з комуністичним Китаєм. Тоді, як на Півночі стероризована совєтським сусідом і ніби забута західнім світом Фінляндія ховає голову в сніги, а Швеція тримається досить лівобокої „невтральности", — увага Москви звернена на Пекін. Комуністичний Китай породила комуністична Росія, але, замість заплянованої Сталіним совєтизації Китаю з його майже 800 мільйонами людей, там уже за Хрущова розпочалася китаїзація, поворот до національних кличів і до нищення не-китайських народів, їх мов і культур. Китаїзація Китаю, повільне, важке перетворення його в сяку-таку імперію — це найбільша загроза для Москви. І атомові бомби мають обидві „братські комуністичні партії", не збираючись покищо кидати їх в одну ціль. Це „покищо" залежатиме від Америки і взагалі сили

західнього світу. Досить Заходові похитнутись, як на нього нападуть не тільки китайський дракон чи московський ведмідь, а й румунські та інші шакали малого калібру.

Тим часом ні Москва не може напасти на Пекін, ні Пекін на Москву. „Статус кво" тривати безконечно не може: червоний Китай вбивається в силу, Москва має наростаючі внутрішні труднощі.

Однією з найбільших проблем для Москви є національна проблема в самому СССР і в країнах-сателітах. А друга, не менше важлива й небезпечна, наростає поза „табором країн соціялістичної єдности". Вона полягає в тому, що комуністичні партії у країнах Заходу втрачають свої впливи, власні обличчя, не бачать провідників, бо не відчувають сталінського п'ястука. Та його вже й не буде. За Сталіна ще можна було обіцяти „рай" для трудящих в СССР. Мовляв, потерпіть ще оцю п'ятирічку, і далі вже заживемо на славу. Нічого подібного не сталось і не станеться, бо залишаються колгоспи, заборона приватної власности, отже й апатія працюючих. СССР купував і буде дедалі більше (через природний приріст населення) купувати збіжжя в Канаді, Америці, Австралії, Аргентині.

Вже й членові комуністичної партії у Франції, Америці, Австралії чи іншій країні західнього світу зрозуміло, що коли совєтський громадянин заробляє на місяць 80 рублів, а чоловіча сорочка коштує 21-24 рублі, то навіщо здався такий комунізм? А що, коли все таки комунізм у Китаї кращий? А може спробувати йти своїм, власним шляхом до того міту, як це вирішила компартія Франції (400.000 членів), яка досить слухає Москву, але майже половина членства якої ходить у неділю до церкви і провід якої рішуче засудив Москву за напад на Чехо-Словаччину. В головах комуністів: як іти, з ким іти, куди йти? Хіба ж член фінляндської компартії не бачить, що Москва готується обернути при першій нагоді Фінляндію у свій „Сєвєрний край?" І хіба комуністи в Ізраїлі не розуміють, що Москва — шовіністична імперія, — не є й не може бути інтернаціоналістичною, що вона ненавидить всіх інших, а вже особливо жидів, які вміють думати (а в Ізраїлі й діяти) самостійно. Про який „світовий комуністичний братерський рух" може бути мова, коли комунокитайський делеґат і комуномосковський делеґат у ОН — це два завзяті противники, які не раз викривають лицемірство один одного та ще й на світовому форумі?

„Націоналістичні тенденції чітко проявились за останні роки в поглядах і діяльності опортуністичних груп та елементів у ряді комуністичних партій розвинених капіталістичних країн", — писав у „Радянській Україні" „доктор" історичних наук Г. Нікольніков (28 березня 1972 р.). Між виклятими Москвою групами в західніх комуністичних партіях він називає угруповання „Маніфесто" в Італії, групи фракціонерів типу Роже Ґароді у Франції, Ернста Фішера у Австрії, колишнього голови ЦК компартії Нідерляндів Павля де Ґроота, голови компартії Індонезії Адіта і т. д. За тими прізвищами — великі групи партійного рядового членства, які кричать, звертаючись до Москви або Китаю: „Досить нам головування, досить „старших братів"! У країнах Південної Америки тисячі комуністів захопились доктриною французького журналіста - комуніста Дебре, який — сказано в „Радянській Україні", — „видавав себе за комуніста". „Захоплюймо силою владу!" — гукає Дебре, який з десятками тисяч „дебрівців" не хоче й чути про Москву.

У комуністичних партіях Бразилії, Венесуелі, Уруґваю, Арґентини й інших країн Південної Америки почуття націоналізму не раз переважають над партійною дисципліною, а нехіті до Москви там і не приховують. Поділені на партійні фракції, на „москвофілів" і „пекінофілів" компартії в Південній Америці, в Азії, в Африці, в Европі. Деякі з них стараються знайти „власний шлях" — і тоді їх виклинають і Пекін, і Москва, вони залишаються без підтримки, нидіють і заникають. У Бельгії десятками років виходив комуністичний щоденник „Драпо Руж" („Червоний Прапор"), що тепер зійшов на місячник, якого ніхто не читає.

Клясичний зразок „розколу в розколах" дала комуністична партія Австралії. Австралійський „Нюз Віклі" з 2 лютого 1972 р. писав, що є тепер там три комуністичні ворогуючі між собою партії. На наказ Москви створено нову „Со-

Софія Наумович

Герої, партачі та цивільна відвага

У своїй довшій статті-есеї „Партачі життя" Олена Теліга розвиває думку англійського філософа Карлейла про те, що визвольній боротьбі народу „потрібний не тільки герой, але й вартий його світ, який не виглядав би як суцільна маса льокаїв".

Авторка висловлює при цьому незвичайно правдиві, хоч і прикрі для нас думки: „Ніде, як у нас, не було стільки поодиноких героїв, найсміливіші вчинки яких зависали в повітрі, бо довкола стояла суцільна маса льокаїв, яка кидалася помагати не їм, а „панам" у знаках наведення". Сміливі вчинки героїв „видавалися цій масі не героїчними, а дикими й безглуздими, нечемними й небезпечними. Тому й були в нас лицарі абсурду, і власно така маса, що ідею цих лицарів обертала в абсурд, — своєю байдужістю до неї і чемністю та терпимістю супроти ворогів... Лицарями абсурду були в нас не лише герої Базару, Крутів, Білас і Данилишин, а й такі постаті, як Шевченко, Міхновський, Олена Пчілка, Франко і Леся Українка — сучасники яких — і то не темна маса, а й найближче оточення, інтеліґенти... не могли позбутися своєї льокайської психіки... Вони боялися відвертою підтримкою цих героїчних одиниць викликати недовір'я й охолодження свого зненавидженого „пана"... Партачі життя... Це ті, що... „мовчки чухали чуби" — коли іноді одним словом, одним посуненням могли б підтримати якусь велику правду... а передусім врятувати свою людську гідність. Але партачі життя... не мають цивільної відваги... про яку чомусь забуваємо... Партачі життя не раз мають вистачальну кількість розуму, щоб зрозуміти, хто має рацію, але ніколи не мають настільки відваги і чесности, щоб стати по боці проповідника правди... Річ зрозуміла, що люди такого типу не могли зрозуміти Шевченка... що стояв у морі своїх земляків мов велетенська скеля".

І тут Олена Теліга переказує факт із Шевченкового життя, коли він у вітальні одного з українських дідичів читав свої палкі поезії, а переляканий господар казав прислузі перервати читання викликом до генерал-губернатора. Або факт, що гарячі звеличники „батька Тараса" боялися написати йому листа на заслання. Теліга висміває їхній страх: „Чим же рискували ці люди? Смертю? Засланням? Тортурами? Нічого подібного. Лише кривим оком якогось зверхника чи впливового приятеля... В крайньому випадку якимсь трусом і коротким арештом..."

Ставлячи запитання: „Чи може бути правдиве розуміння геройства без звичайної цивільної відваги?" — авторка пояснює, що це таке цивільна відвага: „То є передусім вміння сказати „ні", коли від тебе вимагаються речі, противні твоїй гідності і твоїм переконанням. Те вміння сказати ні, про яке так блискучо писав Донцов і за яке йому колись будуть ставити пам'ятники і влаштовувати ювілеї, але якого ніяк не хотіли зрозуміти... І це врешті вміння сказати гірку правду тим, кому ця правда належиться, а не шепотіти її по кутках іншим... Цивільну відвагу мав Міхновський..."

І Олена Теліга наводить факт, коли Міхновський не подав руки „славному" перекинчикові Короленкові за те, що той писав російською мовою. І хоч українці обурилися за таку „нетактовність" Міхновського, це, навпаки, Короленкові „помогло", бо з того часу він „почав цікавитися українськими справами"... Що ж: одному вистачає дружня заввага, іншому треба поличника!

„Цивільну відвагу мала Олена Пчілка, виявляючи її

ціялістичну партію Австралії", яка намагається захопити профспілковий рух. Другу компартію очолює колишній провідник комуністів, тітоїст Ааронс — ненависник Москви; третю компартію — Гілл, прихильник Пекіну і ненависник Москви. Тепер „пекінці" викривають махінації промосковських „ревізіоністів", а „ревізіоністи" — дії „маоїстів". „Кожна з трьох комуністичних партій нападає на дві інших, обвинувачуючи їх у „відступництві".

Комуністи проти комуністів — ось нове явище у світі, яке виникло цілком законно, бо комунізм це мітологічне поняття.

Західній світ зовсім мало використовує нагоди й можливості. Але часом таки використовує. Комуністи зникли в Домініканській Республіці, комуністів витеребили в Індонезії, від комунізму визволилась Греція. Коли б нині якийсь комуніст зумів скликати світовий з'їзд усіх комуністів — той з'їзд закінчився б масовим побоїщем. Це не означає, що треба недоцінювати ті сили. Але це означає, що ми повинні зміцнювати антикомуністичний світовий фронт.

ГОСТРА ОСТОРОГА

В комунікаті з Пленуму центральних органів СУМ'у, що відбувся на „Франкополі", в Бельгії, і в Торонті, Канаді, в одній із точок сказано:

„Пленум остерігає українську молодь, а зокрема активних діячів молодечих організацій, навіть якщо є громадянами чужих держав, проти відвідин України, щоб з ними не сталося те, що з головою КУ СУМ Бельгії Ярославом Добошом. В СССР не респектується людських прав, а тому кожний вільний вислів опінії чи розмова з переслідуваними режимом людьми може бути претекстом до арештувань".

Іван Левадний

ГЕРОЙ ГУЦУЛЬСЬКОГО ФОЛКЛЬОРНОГО ЕПОСУ

Серед Карпатських гір, увінчаних шпилем „цариці нашої на Підгір'ї" Чорногори, як висловився Федькович, серед зелених полонин, де шумить і піниться бурхливий Черемош, розселилась найбільш віддалена на південний захід вітка українського народу — гуцули.

Сувора гірська природа загартувала гуцулів, зробила їх відважними і волелюбними. Ведучи життя, повне пригод і небезпек, плекають гуцули свою худобу на полонинах, звуки їх трембіт і слова пісень стверджують незламність духа, а прекрасні вироби народнього мистецтва, мальовничі вишивки, різьба по дереву, чудові писанки здавна приносили гуцулам славу.

Більш за все люблять гуцули вільне життя і не проміняють його ні на що. І оскільки в силу несприятливих обставин український нарід довгими періодами часу перебував під чужою владою, гуцули ніколи не хотіли коритися цьому лихові.

З давніх століть спалахували на Гуцульщині потужні визвольні повстання. Ще в 1490 році з'явився на Покутті Муха, відважний провідник-українець, який у короткому часі зібрав навколо себе 9 тисяч мужніх людей і розпочав боротьбу проти польської займанщини, здобув Снятин та інші міста і села аж до самого Галича. Розмах визвольного руху був такий великий, що переляканий король не лише змобілізував шляхту, але й запросив пруське військо. Перейшовши Дністер, Муха зазнав поразки коло Рогатина, але пізніше знову творив повстанські загони і робив походи на Покуття. Народній переказ оповідає, що вродлива коханка Мухи врешті видала його полякам, і він помер у краківській в'язниці.

Але й після невдачі Мухи гуцули не корилися. Згодом Андрій Барула, спираючись на молдавську допомогу, проголосив себе „правним

на кожному кроці, викликаючи здивування оточення", — пише далі авторка, і знову наводить факт з посвячення пам'ятника Котляревському в Полтаві, де О. Пчілка одна-єдина промовляла українською мовою, „своєю відвагою фактично заткнувши горло присутній владі". З того й випливає ясний висновок, що така жінка могла дати нам Лесю Українку, яка в своїх творах, зокрема ж в „Одержимій", лає безвольних земляків:

Ви сонне кодло. Світло опівночі не будить вас?
Вам заграва кривава очей лінивих не здола
[розплющить?..
Мені сто раз миліші гади, бо в них таки либонь тепліша
[кров..."

Олена Теліга підсумовує: „Міхновський, Олена Пчілка, Леся Українка — великі взірці цивільної відваги... Сучасники не зносили їх власне за те, за що ми тепер влаштовуємо їм ювілеї. Аджеж Міхновського... Чикаленко... називає позером і актором", а Олені Пчілці радив „сидіти тихо і видавати журнал мод". Зате Софія Русова написала про Олену Пчілку чесно й відверто: „Ми недоцінювали тих рис прямолінійного її думаня. Нас вражала різкість її доган і неприхильне поведення з усіма, кого вона вважала не досить націоналістичних переконань. Ми її вважали шовіністкою в найгіршому значенні цього слова..."

Приблизно так само більшість сучасників ставилася й до геніяльної... Лесі Українки. Королів Старий... згадує, яка чужа вона була всім і яким незрозумілим був її шлях. Вона їм не подобалася. Негарна, зле вдягнена, без смаку. (Це твердження Короліва невірне — бо інші, навіть чужинці, підкреслювали якраз її вишукану елеґантність, нерідко привезену з закордону, яка може й не відповідала смакам провінційних „дам" — С. Н.). І в той час, коли всі хотіли лише „трохи освіти для народу", вона висловлювала таку... „жіночу примху": боротьба за цей нарід і його цілковите визволення!..

Сучасні процеси в Україні, які з одного боку сповнюють наші серця радістю й гордістю за нашу патріотичну молодь, а з другого — глухим болем за їхні терпіння, нагадують нам золоті слова Олени Теліги з її писань, які вона, на жаль, у невеликій кількості нам залишила. З кожного рядка її поезії чи прози пробиваються не тільки літературна майстерність, але й незвичайно влучні життьові спостереження і вказівки для сучасників, поєднані нерідко з гострою критикою на різні нездорові суспільні явища.

Ні її вказівки, ні критика не втратили й досі актуальности, навіть після 30-ох років від дня її геройської смерти 1943 р. у Києві, а це незвичайно збільшує вартість її писань, які своїм ідейним звучанням сприйнятні для всіх українських поколінь.

спадкоємцем Руси, що її загорнув собі силою король Казимир".

З кінця XVI століття, коли панщина була поширена на райони Карпатського Підгір'я, де раніше не знали кріпаччини, проти польського гніту широко розгорнувся визвольний рух повстанців, що їх називали опришками. Загони опришків у карпатських лісах комплектувались із збіглих кріпаків, наймитів, сільських ремісників, пастухів. Зброєю їх були рушниці, рогатини, сокири, ножі. Оперуючи несподіваними нападами, опришки в своїй боротьбі проти накинутої народові кріпаччини виступали проти польських шляхтичів і урядовців польської адміністрації, особливо проти тих, що нелюдяно ставились до селян, захоплювали їм майно і роздавали бідним селянам, нищили юридичні документи, що стверджували залежність селян від польської шляхти.

У буряні дні Хмельниччини, коли українське козацьке військо вступило до Галичини, у відповідь на гетьманські універсали з закликом до повстань проти поляків першими піднялися гуцули. Під прапором Семена Височана в Отинії зібралось 15 тисяч повстанців з Покуття і Гуцульщини. Менші повстанські загони зформувались у Делятині, Березові, Білих і Чорних Ославах, коло Печеніжина і Кут. Під час другого походу Великого Богдана в 1655 році знову створилось багато повстанських загонів на Підгір'ї.

Визвольний повстанський рух не спинявся і в наступних роках. В 1659 році загони опришків не лише захоплювали поміщицькі маєтки, але й здобували цілі містечка на Підгір'ї. У 1665 році успішно діяв над Дністром провідник опришків Дрозденко, в 1683 році у Делятині — Нестор, від 1703 року протягом десятьох років Іван Пискливий тримав у страху поляків на Підгір'ї, в 1707 році прославився в Карпатах мужній Пинта, що зі своїми загонами організував наступ на Косів, а в 1712 році Іван Панчишин — на Коломию.

Найвищого розмаху рух опришків досяг у першій половині XVIII століття, коли повстанці змагалися за волю під проводом Олекси Довбуша.

Син гуцула - комірника Василя Довбуша, Олекса Довбуш народився в 1719 році в селі Печеніжині на Станиславівщині. Уже з дитячих років став він пастухом овець у польського дідича, а мавши 19 років не міг далі миритись з кріпацьким гнітом, збунтувався проти несправедливости і разом зі своїм братом Іваном пішов у Карпати. Там Олекса зорганізував загін опришків, основний кадр якого налічував 50 легенів, і розпочав у 1738 році протипольську війну. Теренами його перших подвигів були гуцульські села Текуче, Ланчин, Уторопи, Товмачик, Добротів, Устеріки, Ясена, Перегінсько, Молотьків.

Спочатку разом з Олексою Довбушем діяв його брат Іван, але в 1739 році дійшло між ними до збройної сутички, і брати розійшлися. Олекса діяв на Гуцульщині і Покутті, а Іван на Бойківщині, Самбірщині, Сяніччині.

Зі своїм загоном Олекса Довбуш діє у Вербіжі, Воскресінцях, Микуличині, нападає на польських поміщиків лише з помсти, забирає хліб з панських шпихлірів, розбиває шляхетські замки, виносить звідти всіляке майно, харчі, гроші і ділить ці трофеї по селах між бідними селянами, розправляється з найбільш жорстокими польськими панами.

Головним опірним пунктом Довбуша була славнозвісна Чорногора в Карпатах, ще діяв він і на Закарпатті і в Буковині.

Слава про мужнього провідника безстрашних легенів ширилась по Галичині. Поляки лютували. Проти Довбуша, загін якого складався переважно з 30 опришків, Потоцький вислав великі відділи війська, що доходили до двох тисяч вояків. Але Довбуш був невловний. На горі Стіг він сам-один вирвався з оточення цілої чоти жандармів, що їх вислав проти нього староста Пшелуський.

Коли багатій Дідушка з Довгополя почав хвалитися, що Довбуш незабаром опиниться в його руках, провідник опришків з'явився до нього і особисто покарав його.

Загостив Довбуш до будинку Андрія Карпінського і перебував там саме в час, коли в господаря народився син — у майбутньому відомий польський поет Франциск Карпінський.

Суворо розправлявся Довбуш з гнобителями народу, з урядовцями та дідичами, які нелюдя-

но поводилися з селянами. Почувши про жорстокого пана, полковника Костянтина Злотніцького, що кривдив людей, Довбуш зі своїм загоном зробив 1744 року одчайдушно сміливу експедицію аж на Поділля під Бучач у Борщів у садибу Злотніцького.

— Не по гроші прийшов, але по душу, аби більше людей не мучив, — сказав Довбуш полковникові.

Палкий, мов іскра, швидкий, як олень, сміливий наче лев і при тому лагідний та по-лицарському великодушний супроти безборонних — такий був Довбуш за оповіданнями його сучасників. Успіхам Довбуша сприяли гаряче співчуття і підтримка поневоленого селянства.

Раптова смерть скосила народнього героя в зовсім молодому віці — 26 років. Згинув він 24 серпня 1745 року в Космачі, у будинку Степана Дзвінки. У народніх переказах смерть Довбуша пояснюється як трагічна любовна історія і самий його прихід у будинок Степана був ніби змушений коханням до Дзвінчиної дружини. Більш правдоподібним є припущення, що Довбуш прийшов помститись на Дзвінці за кривду, заподіяну його тестеві, і в сутичці з ним згинув.

Пам'ять про улюбленого народнього героя зберігає Гуцульщина і з нею ціла Україна у піснях, переказах і леґендах. З ім'ям Довбуша пов'язано багато пам'яток по цілій Гуцульщині. Відомими є камінь Довбуша в Яремчу, комори Довбуша в Косові, Ростоках, Березові, Жаб'ю. Зберігаються також хрести Довбуша. Величезний камінь лежить на березі ріки Серета біля села Міжгір'я. Леґенда каже, що його виніс на стрімку гору Олекса Довбуш. Але точніше — коли Довбуш зі своїми опришками йшов у Борщів розправитись з Костянтином Злотніцьким за вчинені народові несправедливості, то по дорозі роздавав бідним гроші і ночував біля цього каменя.

У літературі яскравий образ Олекси Довбуша створив Осип Юрій Федькович в однойменній поемі. Постаттю Довбуша захоплювався Михайло Коцюбинський і після завершення своєї славнозвісної повісти „Тіні забутих предків" збирав матеріяли про Довбуша, щоб написати про нього повість, але передчасна смерть перешкодила його замірам. Поему про Довбуша написав також Богдан Ігор Антонич. Взявши її за основу для свого лібретта, композитор Антін Рудницький створив оперу „Довбуш". Іншу оперу такої самої назви створив для Львівського оперового театру в 1955 році композитор Станислав Людкевич, але совєтська цензура не допустила її на сцену, закидаючи авторові брак марксівського розуміння боротьби опришків проти польського гніту і подання головного героя передусім як романтичного коханця з відсуненням на другий плян його провідництва закріпаченими селянами в боротьбі проти експлуататорських кляс.

Довбушеві присвятив свою повість автор колись дуже популярного (пізніше на догоду цензури переробленого) роману „Чорне озеро" Вол. Гжицький. А знаменитий, нелеґально поширюваний в Україні есей „Серед снігів", присвячений незламним духом гуцулам, зокрема їхній духовій твердині Космачеві, написав переслідуваний совєтським режимом Іван Дзюба, найкращий літературний критик, якого тепер так бракує українській літературі.

У фолкльорі українського народу Олекса Довбуш, героїчний повстанець, грізний месник за народні кривди, здобув собі міцне почесне місце.

Український націоналізм пов'язує в одну цілість відвічні й незмінні правди, вартості й надбання української нації. В соціяльній площині він здійснює концепцію такого ладу, що спирається на засадах правовости, соціяльної справедливости, гідности людини та гармонійного урівноваження індивідуальних прагнень із вимогами і потребами всієї спільноти. Він відкидає визиск людини людиною або режимом, визнає право на індивідуальну творчість і приватну власність, створює можливість вільно розпоряджатися прибутками власної праці. Відкидає марксистсько-большевицьку концепцію боротьби кляс, а протиставляє їй концепцію співпраці всіх соціяльних прошарків народу.

(З постанов IV ВЗ ОУН)

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА"!

„ХТО БОЖЕВІЛЬНИЙ?"

Свого часу світову пресу оббігли вістки про те, як совєтський геронтолог і біохемік Жорес Медведєв за опублікування на Заході книжки про міжнародню співпрацю учених був заарештований і замкнений у психіятричній лікарні в Калузі, подібно, як замикають численних дисидентів в Україні. В обороні цього талановитого молодого науковця виступили його численні друзі, декілька академіків і визначних науковців на Заході з протестами та інтерпеляціями до найвищих совєтських урядових і партійних установ. Під щораз більшим тиском міжнародньої опінії і цих рішучих протестів Жореса Медведєва випустили на волю, все ж зобов'язавши періодично переходити психіятричні обслідування і тим знівечивши його наукову кар'єру. У відповідь на ці репресії він переслав на Захід другу свою книжку під назвою „Хто божевільний?" (165 стор.), уривок з якої нижче друкуємо. Ця книжка вийшла недавно в Лондоні у видавництві Мекміллена. — **Редакція.**

... Майже в усіх країнах світу характер суспільних відносин і взаємозв'язків різних верств населення такий, при якому два роди професій — **медична і юридична** — не відносяться до категорії державної служби, не зливаються з державною системою. Лікарі і адвокати в цьому випадку захищають інтереси пацієнтів і клієнтів, а не інтереси державної влади. Вони до того ж свято додержуються принципу професійної таємниці. Тоталітарна централізація медичної служби, яка дозволила ввести принцип безплатного лікування всіх, дозволила також використовувати медицину і як один із засобів управління, контролі та політичної реґуляції.

Медичні „досьє" в радянських поліклініках та лікарнях може одержати кожний державний урядовець, а довідки та форми про стан здоров'я з переліком хвороб і синдромів стали вимагати щораз більше число установ. І в цих довідках чимраз більшу ролю приділяється психіятрам. Психіятри можуть покласти таємне „вето" на вступ молодої людини до високої школи, на подорож за кордон навіть з туристичною ціллю, на прийняття громадянина на ту чи іншу посаду. Медична картка в поліклініці або диспансері може спричинити людині не менше клопотів, як судженість або жидівське походження. І люди стали боятися психіятричних диспансирів, звертаючись туди тільки у разі крайньої потреби. А це вже поставило медицину в фальшиве становище, позбавило її можливости виявляти ранні, початкові форми захворювання, коли при сучасних методах хемотерапії можливе вилікування або стабілізація. Централізація медицини, як і централізація промисловости, позбавляє її гнучкости в забезпеченні найліпшої обслуги.

Добре відомо, що в країнах, де сполучається принцип спеціялізованих клінік з принципом родинного спільного приватного лікаря, діягностика багатьох захворювань переводиться на раніших стадіях. Колись це було очевидне для урологічних, гінекологічних і особливо онкологічних захворювань*) (люди просто бояться онкологічних диспансерів та лікарень і звертаються туди занадто пізно). Тепер ясно, що до цієї категорії потрапляють і психічні захворювання, хоч і з зовсім іншої причини. І психіятричні розправи з інакшомислячими ще більше підсилюють цю тенденцію страху і погіршують психіятричну допомогу тим, що справді її потребують. Якщо продовжувати цю політику, то кінець-кінцем люди із здоровим розумім сидітимуть у божевільнях, а суспільно небезпечні психічні хворі гулятимуть на волі без необхідного їм лікування.

Метода психіятричних розправ, між іншим, не нова й не оригінальна. Її застосовували, хоч і не в масовому маштабі, вже століття. Є згадка про те, що російський цар Олександер I проголосив божевільним юнкера Жукова за писання вільнолюбних віршів. Олександер Солженіцин пригадав у своєму листі долю Чаадаєва, відомого філософа і публіциста. Повернувшись до Росії після довгочасного перебування в деяких европейських країнах, він був потрясений миколаївською реакцією, яка там панувала. Один з його гостро критичних „Філософічних листів" був опублікований французькою мо-

*) Урологія — наука про хвороби сечової системи; гінекологія — наука, що вивчає особливості жіночого організму і захворювання, зв'язані з порушенням діяльности жіночих статевих органів; онкологія — наука про опухи та їх лікування. — **Ред.**

Шаїд Рашідов

ІМ'Я

Коли на світ з'являється дитина,
Родина гарне їй ім'я дає.
І пестить так її, мов це пташина,
А там — час перших кроків настає.
І їй ніхто не дорікне ні разу
За витівки дитячого життя,
Ніхто нічого не бере в образу
І кожен каже: „Та воно ж дитя".
Та згодом настає така година, —
Людині вже народ ім'я дає:
Людина, кажуть, то чи не людина, —
І знай, що справжнє це ім'я твоє.
Не відберуть його у тебе зроду,
Його у вічність будеш ти нести.
Живи лише для рідного народу, —
Ніхто не скаже: „Не людина ти".

Переклад з чеченської мови

вою в московському журналі „Телескоп". Ознайомившись на донос шефа таємної поліції з цією статтею, цар Микола І написав резолюцію: **„Прочитавши статтю, вважаю, що її зміст сумішка зухвалого безглуздя, гідного божевільної людини".** Після цього видавець журналу був засланий до Усть-Сисольську, а Чаадаєва публічно проголошено божевільним. В автентичному тексті урядового листа сказано: „Стаття П. Я. Чаадаєва, що з'явилася в „Телескопі", висловленими в ній думками збудила в усіх без винятку росіян почуття гніву, огиди, жаху, які, проте, змінилися в скорому часі на почуття жалю, коли довідалися, що гідний співчуття співвітчизняник, автор статті, хворіє на розлад і помішання розуму. Беручи під увагу хворобливий стан нещасного, Уряд у своєму батьківському піклуванні приписує йому не виходити з дому і забезпечує його безплатно медичною допомогою від призначеного місцевим начальством лікаря".

І в цьому випадку лікар був державним.

Чаадаєв перебував під домашнім психіятричним арештом близько року, а потім дістав знову доступ до суспільства і продовжував літературну та публіцистичну діяльність. Два інших „Філософічних листи" він, однак, не відважився опублікувати в Росії — вони були видані за життя автора у Франції. Решта „Філософічних листів" (їх було 8) опубліковано багато років згодом, після смерти автора.

Як божевільного проголошено поета А. Ґрібоєдова. Поширювана про це поголоска була такою впертою, що друзі раз-у-раз довідувалися про стан його здоров'я. Цей епізод Грібоєдов згодом використав у сюжеті „Горе з розуму". І кожний школяр за обов'язковою програмою завчає слова Фамусова, який пояснює, чому в тогочасній Росії інтеліґенти божеволіли.

Громадянин М. Кологривов за участь у Французькій революції 1830 року був за спеціяльною постановою Сенату приміщений у божевільні. В резолюції Сенату сказано, що „оскільки чинив він як безумний і як безумний має бути покараний". (Сенат мав право визначати „підсудність" від часів указу Петра І в 1721 р. „Про свідчення дурнів у Сенаті". Це „свідчення" було чимсь на зразок воєнної експертизи для дворянських дітей, які ухилялися від військової повинности під приводом недоумства).

Але все це — поодинокі факти. За Сталіна психіятричні розправи мали ширший характер. Однак, Сталін мав і інші засоби, щоб швидше й ефективніше тероризувати людей. Як свідчить С. Писарев, у психіятричних тюремних спецлікарнях в Казані і Ленінґраді до початку масових регабілітацій (1956 р.) перебували сотки людей, які опинилися в цих закладах за політичними обвинуваченнями, а головно в результаті „спецекспертиз" Інституту судової психіятрії ім. Сербського. Їх звільнили з лікарень **на основі регабілітацій.**

Процес часткової демократизації і зміцнення законности, що почався був після XX з'їзду КПСС, очевидно, припинив на якийсь час політичне використовування психіятрії. Та оскільки демократизація не пішла глибоко, а незабаром знов почала обмежуватись, потреба у влади якихось покарань за ідеї, думки, публікації, небажані дослідження і т. д. постала знову. Політичні процеси над окремими письменниками, поетами, публіцистами показали, однак, що відкриті судові процеси з необхідністю якихось доказів порушення законів, з юридичною обороною, слідством, визначенням провини, аналізою

правових аспектів, останнім словом обвинувачуваних тощо творять для організаторів цих процесів занадто великі труднощі і дуже непопулярні як в СССР, так і за кордоном. Ці процеси вели практично лише до поширення крамольних ідей, до збільшення числа критичних документів, до ланцюгової реакції інакшомислення.

Сталін діяв просто — на основі цілковитого свавілля і беззаконня. Проголосивши після викриття деяких злочинів Сталіна принцип законности непохитним, виконавча влада, однак, дуже скоро натрапила на труднощі, творені протиріччям поміж відносно демократичною Конституцією СССР і аж ніяк не демократичною системою управління. Виникла досить часта потреба розправитися з людиною, яка по суті не вийшла поза рямці дозволеного законом. „Лагідні" репресії типу звільнення з праці не завжди виявлялись достатньо ефективними. І тоді комусь спало на думку, що зростання числа політичних процесів і числа політичних в'язнів — це дуже поганий соціяльний показник, а зростання числа шпиталевих місць — це дуже добра соціяльна ознака прогресу суспільства. З цього моменту психіятричні лікарні почали розширятися.

Мені відомо чимало випадків приміщення людей у психіятричні лікарні з політичних мотивів, у зв'язку з пропаґандою тих чи інших суспільних реформ та змін, а іноді за публікації за кордоном або за наполегливо виявлене бажання еміґрувати з СССР. Я не описую цих випадків, бо особисто не знайомий з цими людьми і не знаю докладно їх історій. Але деякі праці, зараховані до категорії „реформаторського маячення", я читав у рукописах „самвидаву" і можу з певністю сказати, що написали їх люди із здоровим глуздом, чесні патріоти і прихильники демократизації нашого суспільства для добра своєї країни і цілого світу. Інакше поставились до цих праць психіятри, і мені відомі деякі формулювання психіятричних „спецекспертиз". Наведу деякі з них: „нав'язливе маячення правдошукання", „розсудливість у мисленні і недостатня критичність до наявної ситуації", „параноїдальне маячення реформаторства", „паталогічний розвиток особовости з наявністю ідей реформаторства і початковими явищами артеріосклерози судин головного мозку" і т. д. В описах ознак захворювання зустрічаються формулювання: „багато і гаряче говорив, доказуючи свою точку зору, нав'язував її співбесідникові", „мав диктаторські нахили", „вирізнявся своєю поведінкою, був активний... збирав довкола себе юрбу... кричав, що буде боротися за демократію і правду".

***

Закінчуючи цей нарис, я хочу спеціяльно підкреслити, що написав я його зовсім не тому, що психічні захворювання можуть у будь-якій мірі компромітувати людину. Хвороба — це не порок, а нещастя, і вона викликає співчуття. Боротьба з таким захворюванням і збоку самих лікарів, і збоку самого пацієнта може бути тяжкою і героїчною. Психічних захворювань дуже багато, і немале їх число зв'язане з нервовою перевтомою, постійним розумовим напруженням і психологічними конфліктами, властивими людям розумової праці. Добре відомо, що багато визначних людей, яких ми шануємо і шануватимемо за їхню шляхетну людську місію, переходили в той чи інший період свого життя психічні захворювання.

Микола Зеров
(1890 — 1935?)

ЧИСТИЙ ЧЕТВЕР

„І абіє пітел возгласи"...

Свічки і теплий чад. З високих хор
Лунає спів туги і безнадії;
Навколо нас кати і кустодії,
Синедріон, і кесар, і претор.

Це долі нашої смутний узор.
Для нас на дворищі багаття тліє,
Для нас пересторогу півень піє
І слуг гуде архиєрейський хор.

І темний ряд євангельських історій
Звучить, як низка тонких алегорій
Про наші підлі і скупі часи.

А за дверми, на цвинтарі, в притворі —
Свічки і дзвін, дитячі голоси
І в теплому повітрі ясні зорі.

29. VI. 1921.

Микола Гоголь в останніх роках свого життя перебував у стані психічної депресії. Ф. Достоєвський був хворий на епілепсію. У А. Чехова при перевтомі бували ґалюцинації. Відомий британський біолог Гекслі у своїй автобіографії зазначає, що йому дуже перешкоджала необхідність періодично лікуватися від депресивної психози. Великий біолог Черлз Дарвін в останніх 20-ох роках свого життя переходив психічне захворювання нез'ясованої етіології, яке пов'язували з наслідками перебутого ним замолоду тропічного енцефаліту. У психіятричній клініці закінчив останні роки свого життя видатний французький письменник Г. Мопассан. У періоди психічних депресій покінчили життя самогубством В. Маяковський, С. Єсенін, А. Фадеєв, Е. Гемінґвей, Джек Лондон, С. Орджонікідзе, Д. Сабінін і чимало інших гідних пошани людей.

До числа психічних відхилень належить ціла низка станів, які в той чи інший період зустрічаються у багатьох людей. Навіть хронічне безсоння, на яке терпів В. Ленін і яке значною мірою скоротило йому життя, є предметом вивчення психіятрів і може лікуватися в умовах психіятричної лікарні. За спогадами свояків Л. Толстого, він у 80-их роках минулого сторіччя виявляв ознаки психічного захворювання. Звичайно, ніхто не може виключити можливости психічного захворювання у себе самого. Від хвороб не ґарантований ніхто. І я вирішив виступити з цим нарисом зовсім не для того, щоб доказати, що автор його **абсолютно** здорова людина. Ціль цієї праці не така еґоцентрична. Її завдання полягає в тому, щоб звернути увагу громадянства на небезпечну тенденцію **політичного використовування психіятрії, накидання медицині невластивих їй з природи функцій застрашування і покарання, на виникнення нового незаконного способу ізоляції людей за їхні погляди та переконання.** Я хотів звернути увагу на недопущенність звільнення лікарів-психіятрів від юридичної відповідальности перед законом за чинене ними свавілля.

У фашистській Німеччині в період панування расизму та націонал-соціялізму здійснювалось, як відомо, державну програму фізичного нищення деяких категорій психічнохворих і психіятричні „спецекспертизи" гітлерівських лікарів засуджували тяжких та спадкових хворих на смерть у газових коморах. На Міжнародньому Нюрнберзькому процесі цю практику проголошено **„злочином супроти людства".**

Те, чим починають займатися психіятри Д. Лунц, Г. Бондарева, А. Ліфшіц, В. Лазненко і деякі інші**) та їхні опікуни, являє собою рух іншим шляхом, але в тому самому напрямі, і радянська та світова суспільність мають бути своєчасно попереджені про це.

**
*

Автор складає найглибшу подяку всім друзям, знайомим і незнайомим, на батьківщині і закордоном, хто своїми листами, телеграмами, публікаціями, усними заявами та іншими діями протестував проти антигуманного використовування медицини і творив громадську опінію, яка дозволила мені вийти на волю і збудила надію в інших, незаконно ув'язнених в психіятричних лікарнях з політичних мотивів.

) Усі згаадні лікарі так чи інакше зв'язані з московським Інститутом судової психіятрії ім. Сербського, де за вказівками КҐБ проголошують божевільними небажаних урядові осіб. — **Ред.

КАРА СМЕРТИ ЗА УБИВСТВО І ЗҐВАЛТУВАННЯ

„Ми занадто ліберальні супроти злочинців, — сказав Томас Вайтфілд Дейвідсон, колишній заступник губернатора Тексасу і протягом 30 років федеральний суддя. — Ми без кінця відкладаємо виконування вироку, а коли таки виконуємо, то в притемненому приміщенні стейтової тюрми. У певних випадках злочинців треба вішати прилюдно, щоб їхні „друзі" могли це бачити".

„Майже в кожному числі наших щоденників ми читаємо про пограбованих і після того замордованих людей, про зґвалтованих і після того убитих жінок. На мою думку, — заявив цей ветеран-суддя, — кожний з актів жорстокости мусить звертати на себе спеціяльну увагу. В особливих випадках суддя повинен рекомендувати кару смерти через повішення в тому місці, де злочин доконано. Я певний, що в усіх країнах — не лише в Америці, — де кару смерти скасовано, злочинність зростає. У Біблії є твердження, — сказав Томас Дейвідсон, — що страх перед Богом є початком мудрости. Парафразуючи це твердження, можна сказати, що страх перед законом є початком скріплення законности і порядку".

Востаннє прилюдне покарання на горло застосовано в Америці 1935 року.

НАРАДИ ВІДДІЛІВ ООЧСУ І ОЖ ОЧСУ В НЮ ЙОРКУ

15-го квітня відбулися наради представників Відділів ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ: Ню Йорк, Бруклин, Асторія, Йонкерс, Джерзі Ситі, Ньюарк, Байонн, Ню Бронсвік, Гейстінґс над Гадсоном, Гемстед, Гартфорд та Амстердам.

Предметом нарад були: праця Відділів, труднощі в терені, співпраця з іншими організаціями, стан членства, фінансовий стан, пляни та напрямні праці на майбутнє.

По звітах, запитах і дискусії голови ООЧСУ, проф. **Іван Вовчук**, голова ОЖ ОЧСУ мґр **Уляна Целевич**, члени Гол. Управи д-р **Ст. Галамай** та мґр **Вол. Левенець** інформували про стан праці Гол. Управи, політичні напрямні та завдання. Проф. Вовчук звернув увагу на факт, що українське громадянство в Америці починає потрапляти в стан суспільно-політичної апатії. Це діється тоді, коли в Україні зростає боротьба. Щоб не скотитися назад, треба включити в життя всі національні сили — піднести політичний рівень громади, організувати політичні доповіді, панелі, дискусії, систематичні сходини, не дати громаді заснути. У цьому виборчому році треба, щоб кандидати до урядів держави дізналися про наші бажання та їх обстоювали.

До заплянованої на 1972 р. праці проф. Вовчук подав такі точки: 1) 30-ліття УПА — Маніфестація та продаж пропам'ятних відзнак. 2) Контракція до совєтського 50-ліття СССР, 3) Конґрес УККА — Оранізації УВФ виявлять динамічно-конструктивну силу в збереженні та поліпшенні праці УККА, 4) Участь у Параді Льояльности, з відповідним політичним наставленням, 5) 40-ліття голоду в Україні, в 1933 р., яке треба відзначити через УККА або СКВУ.

Мґр Уляна Целевич дала образ теперішньої політичної ситуації в світі і в Америці та завдань ОЖ ОЧСУ в обороні української справи взагалі, а справи українських політичних в'язнів зокрема. Звернула увагу, що при редаґуванні листів в обороні політв'язнів, з огляду на правничу інтерпретацію, треба уникати довільної гри слів. У пляні праці ОЖ ОЧСУ є рішуча політична акція в обороні політв'язнів на форумі ОН і федерального та стейтових урядів у формі петицій, мемурандумів і маніфестацій. Також намічена праця над скріпленням ОЖ ОЧСУ внутрі, організування нових Відділів, приєднання нових членів, головно молоді, участь у загальній програмі ООЧСУ та допомога у веденні Сумівських Осель.

Д-р Ст. Галамай подав напрямні та принципи нашої політичної діяльности. Тривалий мир не може бути побудований на політиці „коекзистенції", бо СССР не хоче миру і „співжиття" у світі. Воля є неподільна — торгуючи волею інших народів, можна втратити свою. Наївною є думка про „відідеологізування" політики тоді, коли ворог не зрікається своєї ідеології.

В. Левенець представив фінансову сторону видавання „Вісника ООЧСУ" та просив членів зліквідувати заборгування за передплату.

У дискусії порушено багато справ, зв'язаних з практичною громадською роботою, як: Фундація Волі, Катедра Українознавства, кольпортажа книжок, передплата „Вісника", участь молоді в суспільно-політичній роботі, зв'язки та співжиття із старою еміґрацією, церковні справи, пожвавлення політичної акції та праця над піднесенням культурного рівня громади.

Л. Б.

...І В РОЧЕСТЕРІ

25 березня ц. р., в Українському Домі в Рочестері відбулася окружна конференція Відділів ООЧСУ та Об'єднання Жінок ОЧСУ з місцевостей: Рочестер, Амстердам, Бінґгемптон, Боффало, Сиракюзи і Ютика. Головну Управу ООЧСУ заступали: проф. **Іван Вовчук** — голова, мґр **Уляна Целевич** — голова ОЖ ОЧСУ і д-р **Степан Галамай** — зовнішньо-політичний референт.

Конференцію відкрив голова Відділу ООЧСУ в Рочестері проф. **Борис Губка.** Після звідомлень Відділів ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ відбулася дискусія. Опісля представники ГУ ООЧСУ і ОЖ ОСУ подали напрямні праці й порушили організаційні, господарські, видавничі та політичні питання.

Проф. І. Вовчук говорив про відзначення 30-ліття УПА, протидію „святкуванням" 50-ліття СССР та маніфестаційні здвиги до 15 червня ц. р.

Мґр Уляна Целевич говорила про напрямні праці ОЖ: акція в обороні політв'язнів, писання листів, демонстрації та інше.

Д-р Степан Галамай з'ясував пляни розповсюдження літератури, демонстрації, конференції.

В дискусії брали слово проф. **Губка**, **Вовкович**, **Щавінський**, п-ні **Захарків** та інші.

Увечері відбулася доповідь проф. Івана Вовчука на тему „У світі й в Україні сьогодні".

ІВАН СТОЦЬКИЙ

„КЛЕПАЧІВСЬКИЙ РЕЙД"

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ УПА

180 стор., 70 ілюстрацій у тексті,
тверда обкладинка в полотняній оправі
з золотими витисками та кольоровою
обгорткою.
Мистецьке оформлення та ілюстрації
Михайла Михалевича.
Видавництво ЦУ СУМ, Серія „Юнацької Бібліотеки" ч. 2.
Друкарня УВС, Лондон, рік випуску 1968.
Замовляти в Осередках СУМ, книгарнях та
ЦУ СУМ: 72, Бд. Шарлемань, Брюксельс 4.

В. Гут-Кульчицький

ШПИГУНСЬКА ПОВІСТЬ І РЕАЛЬНА ДІЙСНІСТЬ

Відомий колись публіцист Дрю Пірсон і його учень Джек Андерсон (по смерті Пірсона він вірно продовжує роботу вчителя) у книжці „Справа проти американського Конґресу" зіставляють Сташинського і Джеймса Бонда. Сташинський — продукт жахливої дійсности московського комунізму, Джеймс Бонд — продукт фантазії Іана Флемінґа, автора ще недавно дуже популярних шпигунських повістей (кажуть, що през. Кеннеді любив їх читати).

Зіставляючи оті дві фігури, автори мали на думці вдарити по відомому колись антикомуністові сен. Дадові і одночасно вказали на факт, що добра шпигунська повість це не тільки розвага, не тільки виплід фантазії — це також кусень реального життя. Розуміється, це життя вкрите і про його існування довідуємося тільки тоді, як на світло денне виходить якась шпигунська афера, як, наприклад, недавнє змовлення совєтського шпигуна, що хотів був з фабрики літаків Ґрумена викрасти пляни нового літака, над яким та фірма працює, або арештування старшини британської фльоти Д. Бінґгама за передання совєтам деталів британської оборонної системи проти підводних човнів.

Літературні критики кажуть, що добра шпигунська повість підпорядковує все — і характери, і атмосферу, і середовище потребам сюжету. Це правда, що підпорядковує, але не занедбує, і, щоб написати добру повість, автор мусить таки пошукати трохи відомостей, на яких міг би її побудувати. Правдоподібно тому так мало авторів шпигунських повістей (англійською мовою) в порівнянні, наприклад, з авторами детективних (споріднений жанр), яких не тільки багато, але й вони далеко плідніші — пересічно одна книжка на рік.

По другій світовій війні в англомовному світі найпопулярнішим у шпигунському жанрі був згадуваний уже Іан Флемінґ, що помер ще 1964 року.

Другою досить популярною письменницею є Гелен МекІннес. Кожна її повість попадає звичайно на список бестселерів.

Недавно появилися молоді письменники — Лю Дейтон і Джан Ле Карре, обидва вони вже віддзеркалюють просякання сучасного лібералізму і до шпигунської повісти. Так, Дейтон в одній з останніх повістей („Біліон долар брейн") виводить як одного з головних героїв американського більйонера з Техасу, який хоче на власну руку довести до революції в СССР. Автор вкладає йому в уста такі слова: „Хрущов колись сказав, що він буде підтримувати всі внутрішні війни проти колоніялізму, бо вони мають характер народніх повстань. Гаразд, те саме я буду робити на територіях, що їх окупують червоні". Розуміється, Дейтон представляє його як небезпечного маньяка.

По своєму відбиває оті ліберальні тенденції незвичайно популярна і плідна письменниця детективного жанру Агата Крісті. В єдиній, здається, шпигунській повісті „Пасажир до Франкфурту", затурбована розміром студентських демонстрацій у різних країнах Заходу, вона шукає джерела неспокоїв і знаходить його не в комунізмі, а в нацизмі, фінансованому й керованому німецькою більйонеркою. Аби тільки не Москва!

Дещо з творчої фантазії

Так, як я це бачу, нині Гелен МекІннес є чи не єдина письменниця, що показує шпигунську дійсність у не викривленому дзеркалі. Вказує на це її остання повість „Дорога до Маляґи". Ще недавно була вона на списку бестселерів, і на ній варто зупинитися дещо довше.

Дія відбувається в Еспанії. Аґент КҐБ Томас Фуентес, він же Карльос Варґо, контактується з Джефом Рейдом, працівником СіАйЕй і пропонує подавати інформації про діяльність КҐБ на Кубі і в ЗСА. СіАйЕй неспостережено доставила його до Швайцарії. Фуентес — еспанець. По перемозі Франка він втікає до Москви. Перейшовши там відповідний вишкіл КҐБ, він довгий час діє в Европі. В 1957-59 роках Фуентес із Західнього Берліну досліджує політичні вбивства, між іншими також Бандери і Ребета,

„двох визначних антикомуністів" (ст. 259). В 1963 р. КҐБ висилає його на Кубу. На Кубі КҐБ має між іншими також так зв. тринадцятий відділ з двома секціями. Перша секція займається атентатами, а завданням другої є організування терору (бомби в містах, підпали складів, нищення залізниць і мостів, саботування оборонної індустрії й інсталяцій, загальне насильство і витворювання страху). Фуентес дістає пост керівника першої секції і скоро заходить у конфлікт з вищими властями. Наказ бо з гори вимагає поширити селекцію рекрутів, а Фуентес вважає, що таке поширення шкідливе, бо не дає змоги брати тільки тих, що мають всі психічні властивості, необхідні для атентатника. Він же знає з досвіду, що по вишколі атентатники часто мусять чекати на акцію досить довго, і нездисципліновані особи своїми вибриками розкривають перед світом жахливі дії КҐБ. Та арґументи Фуентеса не переконують, бо КҐБ отримало спеціяльне завдання. На час святкувань американцями 200-ліття постання ЗСА воно має вишколити якнайбільше вбивників, отруювачів та інших активістів і спробувати з їх поміччю викликати в ЗСА революцію.

Програвши, Фуентес попадає в неласку. Він знає, що його життя тепер загрожене і тому організує для себе „нещасливий випадок", в якому нібито гине, і в такий спосіб змиливши своїх працедавців, через Мехіко дістається до Еспанії. Та тут сидіти для нього небезпечно. Єдине безпечне місце — це Швайцарія, де він хотів би в укритті перебути до часу, коли правдивість його поглядів уможливить йому поворот до КҐБ вповні регабілітованим.

Як ілюстрацію до того, про що Фуентес говорить, авторка вводить сцену з молодим американцем на службі КҐБ, який щойно перейшов вишкіл атентатника. Довідавшися, що Джеф Рейд працює для СіАйЕй, цей американець на власну руку вчиняє на нього замах, вживаючи для цього каґебівську ціянідну пістолю. Зі свого вчинку він, розуміється, дуже гордий, та провід місцевої клітини КҐБ зовсім інакше дивиться на той його вибрик і тому наступного дня в одному з завулків Маляґи поліція знаходить його вбитого.

Що Фуентес не згинув, а таки живе, КҐБ спочатку підозріває, а пізніше знає напевно, і дальша акція повісти розвивається довкруги ривалізації між КҐБ і СіАйЕй за його життя. В ході акції авторка показує, як далеко аґенти КҐБ інфільтрували СіАйЕй. Остаточно СіАйЕй таки перемагає: члени СіАйЕй на службі КҐБ здемасковані, розуміється ціною болючих жертв, а Фуентес, усупереч його плянам, мусить їхати до Америки.

Переклик з дійсністю

Оцей кістяк сюжету ніяк не може передати духа книжки, а особливо того настрою, який вона викликає в читача. Та навіть і отой кістяк голосно перекликається з вістками, що сьогодні подаються в пресі, радіо, на телевізії.

Декілька прикладів:

1. Коли північні в'єтнамці з тяжкими танками і гарматами перейшли демілітаризовану зону і почали забирати один пост за другим від південних в'єтнамців, а незабаром з такою ж зброєю посунули вони з Ляосу в околиці провінції Кантум і з Камбоджі в напрямі Сайґону, то заскочені були всі, від през. Ніксона починаючи і на звичайному південнов'єтнамському воякові на кордоні з Північним В'єтнамом кінчаючи. Як це сталося? Як північні в'єтнамці могли неспостережено нагромадити на кордонах стільки тяжкого воєнного матеріялу? Де ж була розвідка? „Дейлі Нюз" в одному з коментарів писав, що „хтось мусить відповісти за застрашливий нелад у побудові нашої розвідки, включаючи СіАйЕй, яка не знала про колосальний арсенал совєтами доставленої офензивної зброї, призначеної для аґресії". Де причина того незнання, чи тільки у звичайному нехлюйстві, чи в чомусь поважнішому?

2. Восени минулого року з Чіле приходили повідомлення, що марксистський уряд Альєнде через економічні труднощі опинився у клопітному положенні. В березні ж цього року згаданий на початку журналіст Джек Андерзон надрукував 27 меморандумів, листів і каблеграм Інтернаціональної Телефонічної і Телеграфічної Корпорації (ІТТ), згідно з якими ця корпорація „мала старатися в 1970 р. не допустити до інавґурації Альєнде... спричинивши економічне заломання Чіле. Хитний уряд Альєнде зараз вхопився за ту нагоду, щоб звернути ува-

гу на американського жертвенного козла", — інформує „Нюзвік".

Кому, отже, була потрібна публікація тих документів і хто їх викрав чи зфабрикував?

3. Згідно з повідомленням у „Ню Йорк Таймсі" в 1971 р. було зголошених в ЕфБіАй 2.585 бомбових замахів... З тринадцяти важливіших цілей найбільше бомбових замахів — 705 — зроблено на комерційні і фабричні об'єкти. На другомі місці були резиденційні будинки — 407 замахів, а на третьому місці школи — 297 замахів".

Чи всі оті замахи — це тільки забава, а чи може, як суґерує МекІннес, їх завдання — ширити замішання, непевність і страх?

4. „Ту бед, Сем, юр бертдей партис капут" — це наголовок інформації в „Дейлі Нюз" про перспективи святкування 200-ліття постання ЗСА. В ній Джан Р. Бантінґ, голова філядельфійської Корпорації для відзначення ювілею каже, що „пляни святкування двісталіття народження нації майже мертві, бо нервові американці і ті, що соромляться своєї країни, настрашили декого з найбільш впливових провідників Уряду до такої міри, що вони повірили в небезпеку запрошення світу до нас на відвідини в 1976 р." А може ті провідники мали доступ до тих самих інформацій про спеціяльні пляни Кремлю на час святкування ювілею, що й МекІннес?

А як у нас?

І приходить думка: коли йде наступ аґентів КГБ на ЗСА, чи можливо, щоб Москва залишила нашу еміґрацію в спокою?

В 4-му випуску „Українського Вісника" за січень 1971 р. пишеться, що „у Галичині триває переслідування залишків Греко - Католицької Церкви..." а трохи далі, що „посилився виступ у пресі проти Греко-Католицької Церкви і навіть проти колишніх греко-католиків, що перейшли на православ'я". Це в краю. А тут на еміґрації маємо що інше, тут „наша Церква й її Первоієрарх із своїми Владиками стали предметом жалюгідних поголосок, пліток і брехливих підшептів" („Про одно нездорове явище нашої дійсности" УПБ — Рим).

З цим повідомленням перекликається твердження в комунікаті ПУН в справі провокаційних дій КГБ серед еміґрації. „Останньо можна було ствердити, — пишеться там, — що наступ на еміґрацію проходить в різних площинах, різними засобами: ширенням фальшивих чуток, фальшуванням дійсности та різними провокаціями". В комунікаті також подається два конкретні приклади провокації: брошура і листи. Брошура — це збірка „тенденційно підібраних статтей" проти Голови Проводу ОУН і Президента АБН Ярослава Стецька. Мельниківський тризуб на обкладинці суґерує, що то вони видали цю брошуру. Листи — це „фотокопії грубо пофальшованих листів Голови ПУН-у (Ждановича) до його покійного батька, які мали б вказувати, що Голова ПУН'у... мав контакти з большевиками в роках 1959-63" („Свобода").

Все це доказує, що Москва не тільки не залишила нашу еміґрацію в спокою, а навпаки — посилила наступ. У світлі такої ситуації набирають особливого забарвлення подорожі в Україну. Як показують факти, число відвідувачів з кожним роком збільшується. От недавно в одному тільки числі „Свободи" оголошувалися три туристичні аґенції і кожна з них мала заплянованих кільканадцять тур в Україну на цьогорічний сезон.

З одного боку це добре, що є можливість відвідати родину і рідні землі, а з другого родиться неспокій, що ота маса відвідувачів дає в руки аґентам КГБ великі можливості. При тому ще вичувається, що, не зважаючи на останні арештування, переведені КГБ в Україні, ота штучно створена атмосфера відідеологізування, мирного співіснування, вершинних конференцій, наше еміґраційне суспільство присипляє, затьмарює перед ним реальну дійсність і тим послаблює його відпорність на ворожі затії.

Є різні засоби протидії. Як один з них я пропоную шпигунську повість. Відомо, що відповідно підібрана книжка може мати терапевтичні властивості. Думаю, що в нашому випадку такі властивості може мати „Дорога до Маляґи". Вона представляє якраз оту укриту боротьбу, яка тепер ведеться. Не говорить вона безпосередньо про нас, але своєю акцією і характером впровадить читача у відповідний настрій, насторожить його і наглядно покаже, що ворог не змінився, не відідеологізувався, а є таким, як був: хитрим, підступним, послідовним і жорстоким.

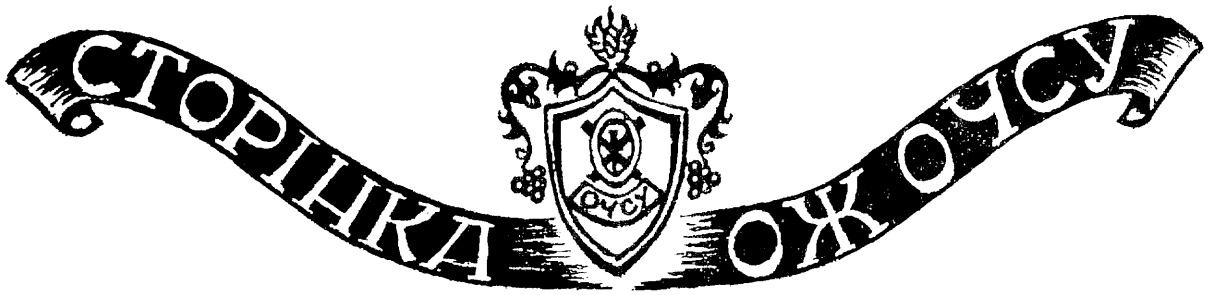

З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ

27 лютого 1972 р. відбулися Річні Загальні Збори нашого Відділу ОЖ ОЧСУ в залі Дому Української Молоді. Голова **А. Мірчук** молитвою відкрила збори і запропонувала подати кандидаток до Президії. На голову обрано **Ф. Ганушевську**, а на секретарку **І. Климовську.** До Номінаційної комісії ввійшли: **М. Романенчук** — голова, **Ст. Бернадин, М. Лисюк, Т. Волянюк** — члени. Присутні делеґатки складали привіти від своїх організацій: п. **М. Ганушевський** — від 6-го Відділу ООЧСУ, п. **М. Ковальчин** — від Т-ва кол. Вояків УПА і п. **Н. Вишинський** — від Батьківського Комітету „Нашої Української Школи".

Подр. А. Мірчук у своєму слові заявила, що „загальні збори — це застанова над нашою діяльністю на протязі каденції, що зробили ми корисного і чи завжди присвічувала нам шляхетна ідея: праця для добра і визволення нашого народу. Це наче аналіза нашої праці".

З її звіту присутні довідались, що реґулярно відбувалися наради Управи і ширші сходини членів, велася співпраця з іншими Організаціями Визвольного Фронту і в діях нашої громади. Представники Відділу увійшли до Крайового Комітету Жіночих Організацій для відзначення 100-ліття Лесі Українки в Клівленді, до Ділового Комітету святкувань Поетеси і Комітету для відзначення 80-ліття Блаженнішого Кир Йосифа. Представники Відділу увійшли також до Виховної Комісії СФУЖО. У Дні Дошкілля С. Бернадин підготовила виставку дитячої літератури. Під час ювілейних святкувань УВУ до Почесного Комітету увійшла голова Відділу, склавши на ювілейний дар 50 дол.

Відділ спільно з іншими організаціями відзначав історичні дати, підготовляв імпрези обрядового та розвагового характеру. У цих імпрезах виступав хор, п. **М. Лисяк,** а також подр. **І. Климовська-Язичинська** із сатиричними монологами. Для відзначення ювілею Л. Українки Відділ влаштував у місцевій американській бібліотеці виставку творів поетеси українською, англійською та французькою мовами.

7 березня заходами Відділу, при співучасті Окр. Ради СУА та УЗХ, відбулося Свято Жінки-Героїні, на якому доповідь виголосила п. **Т. Ганушевська,** а в мистецькій частині виступали п. **М. Лисяк,** тріо „Соловейки" і хор ОЖ під кер. проф. **І. Чуми.** Цю програму повторено на Святі Жінки-Героїні в Трентоні.

14 березня відбулося політичне віче для ширшого громадянства, на якому промовляли мґр **Слава Стецько** і проф. **І. Вовчук.** Прийняття після віча урядили подруги **Сеньович, Лупацій** та **Волинюк.**

28 березня відбулися ширші сходини, на яких була присутня голова ГУ ОЖ ОЧСУ мґр **Уляна Целевич.** Сходини були присвячені Л. Українці, Т. Чупринці і Т. Шевченкові. Доповідь виголосила Т. Ганушевська. Мґр У. Целевич вказала на цілі, які повинні на присвічувати в нашій обороні українського народу, його культури, мови і звичаїв.

8 травня відбулася річна Конференція Відділів Пенсилвенської округи. Подр. С. Бернадин виголосила реферат про внутрішні організаційні напрямні та потребу координації з іншими жіночими організаціями. В мистецькій програмі виступили хор ОЖ і І. Климовська.

Святочними сходинами відзначив Відділ 100-ліття В. Стефаника.

Управа Відділу вислала дві пачки одягу потребуючим дітям в Бразилії. На заклик Преосв. Мартинця, єпископа Бразилії, переведено збірку, яка дала 182 дол. Відділ також включився в збірку на залишенців в Европі.

Відділ взяв участь в маніфестації в обороні Нескорених. У Фонд В. Мороза Відділ склав 50 дол.

В першу річницю вбивства Алли Горської відбулися ширші сходини Відділу. Коротке слово виголосила п. Ганушевська, а п. Климовська зробила огляд політичних подій.

Вислано ґратуляційну телеграму на руки Верховного Архиєпископа Кир Йосифа з нагоди відбуття Собору українських Владик у Римі, з висловом Йому повної підтримки.

23 листопада влаштовано базар печива і фантів, прибуток з якого дав змогу асиґнувати датки на культурні і харитативні цілі.

З нагоди 5-ліття української радіопрограми в Честері, під керівництвом інж. **Забродського,** вислано дар в сумі 25 дол. Відділ є спонзором цієї програми і виплачує на її потреби 60 дол. річно.

Члени Відділу брали участь в коляді на Визвольний Фонд. На Святі Державности під патронатом УККА

виступав хор ОЖ (диригент п. **І. Чума**). Наші делеґатки брали участь в маніфестації в обороні Нескорених у Ню Йорку. Спільна Просфора з організаціями ВФ принесла прибуток в сумі 100 дол. Господарська частина спочивала в руках наших пань на чолі з п-і **Сеньович.**

Секретарка Відділу **М. Романенчук** поінформувала, що Відділ начислює 59 членкинь, відбув 7 ширших сходин і 6 засідань Управи. Пересічна приявність на сходинах 15-30 членів.

У склад нової Управи увійшли: **Стефанія Бернадин** — голова, **А. Мірчук, Л. Сілецька** — заст. голови, **М. Романенчук** — секретарка, **Я. Савчак** — фін. реф., **Т. Ганушевська** — культ.-осв. реф., **М. Андріївська** — орган. реф., **М. Лисяк** — імпрез. реф., **О. Колінко, Д. Ганкевич, Л. Безбородько** — сусп. опіка. До господарського відділу увійшли: **М. Лесюк** — голова, **Т. Волянюк, С. Рущак, В. Кушнір, П. Мельник, М. Міджак** — члени. **Т. Волянюк** — зв'язкова до ОВФ, проф. **І. Чума** і проф. **З. Маркович** — муз. реф., **І. Климовська** — прес. реф. Контрольна Комісія: **О. Казанівська** — голова, **З. Кусень, Р. Пришляк** — члени. Товариський Суд: **Г. Утриско** — голова, **М. Сеньович** і **С. Лупацій** — члени.

Теофіля Ганушевська, Іванна Климовська

НЮ ЙОРК

5-го березня ц. р. в залі дому УВФ відбулися Загальні Збори Відділу ОЖ ОЧСУ в Ню Йорку. Провадила ними президія в складі: голова — **Д. Степаняк**, заступниця — **С. Чорна** і секретар — **М. Пенджола.** Звіт з діяльности Відділу склали голова **М. Лозинська,** секретарка **М. Коваль,** касирка **Д. Маґаль** і референт сусп. опіки **А. Кульчицька.**

Майже щомісяця відбувалися ширші сходини членства, на яких відчитано ряд рефератів. З нагоди ювілейного року Лесі Українки і Василя Стефаника присвячено їх творчості окремі вечори. Влаштовано для ширшого громадянства спільно з Відділом АДУК авторський вечір Ганни Черінь та „Вечір Нескорених". Окремі сходини присвячено пам'яті Алли Горської. В усіх протибольшевицьких маніфестаціях УВФ, студентів та жіночих організацій Відділ брав активну участь. Наші подруги прикрашали своїми вишиваними одягами такі імпрези, як Свято Поневолених Націй, творячи окрему групу між іншими національними групами. Влаштовано доповідь п-ні **О. Соневицької** „Три Софії", ілюстровану прозірками.

Майже всі ці імпрези були сполучені з чайними вечорами, що їх прилагоджувала господарча референтура Відділу. Найбільше праці довелося вкласти нашим членкиням при влаштуванні традиційної Просфори, що її рік-річно організує ОЖ для ширшого громадянства.

Суспільна опіка Відділу висилала потребуючим пакунки. Складено пожертви на такі цілі: Дар Любови Верховному Архиєпископові Кир Йосифові, „Рідній Школі", на Визвольний Фонд та ін. На оселі СУМА в Еленвіллі Відділ постійно займався польовою кухнею на всяких національних святах.

Відділ брав активну участь в усіх громадських починах та імпрезах української спільноти Ню Йорку, а зокрема у всіх акціях УВФ.

Нову Управу обрано в складі: **Д. Степаняк** — голова, **М. Твердовська** — заст. голови, **М. Коваль** — секретарка, **Д. Маґаль** — касирка, **М. Лозинська** — культ.-освіт. референтка, **С. Когут** — організаційна, **А. Кульчицька** — сусп. опіки, **Б. Сидор-Чарторийська** — референтка молоді, **В. Харук** — архівар. Члени: **М. Пенджола, І. Сорока, М. Мачула.** Заступниці: **К. Кукурудза** і **А. Кухарук.** Контрольна Комісія: **Г. Кілер** — голова, **Л. Костик** і **М. Дзундза** — члени, заступниці — **С. Чорна** і **П. Кузьмович.**

М.

СИРАКЮЗИ

Відділ Об'єднання Жінок ОЧСУ відмітив 30 квітня 1972 р. в залі Українського Народного Дому 5-ліття свого існування і діяльности посвяченням прапора і бенкетом. Свято започатковано відспіванням молитви „Боже, вислухай благання", яку виконули членкині Відділу у вишиваних сукнях.

Коротке слово виголосила голова Відділу **Марія Карпишин,** передавши дальше ведення програми **Богдані Жмур** і **Гані Грицик,** членкиням Молодечого Відділу ОЖ ОЧСУ.

Посвятили прапор парох місцевої церкви о. шамбелян **Василь Середович** і **о. Смик,** парох з Ютики. Перед посвяченням членкині Відділу удекорували всіх почесних кумів відзнаками.

Промову виголосила голова Головної Управи ОЖ ОЧСУ **Уляна Целевич,** яка висвітлила річну працю організації та вказала на ціль і завдання українського жіноцтва у вільному світі.

На бенкеті співав хор „Жайворонки" з Ню Йорку в супроводі бандур. Виступали з привітами представники місцевих і позамісцевих товариств і організацій. Письмові привіти відчитала п. **Ганя Грицик.** Перед закінченням свята виступила ще раз голова ГУ ОЖ ОЧСУ з проханням до всіх присутніх поставити свої підписи під петицією в обороні ув'язнених комуністами українських інтелектуалів. На закінчення бенкету відспівано „Ангел вопіюще" та національний гимн.

Присутніх на святі було 400 осіб. Були заступлені своїми представниками всі місцеві товариства і організації.

Святочний комітет очолювала п. **Константина Микитин.**

Пресова референтка

ГАРТФОРД

Відділ нараховує 70 членів. Засідань відбуто 8, з того ширших сходин 5 і 3 засідання Управи.

У 1971 р. в червні з нагоди 30-ліття проголошення віднови Української Держави Відділ вислав привіт п. **Я. Стецькові,** якому висловив своє признання та вдячність за працю на користь нашої Батьківщини. Подруги зорганізовано взяли участь в святкуванні цієї річниці на оселі СУМА в Еленвіллі.

Відділ повів енергійну акцію в обороні людських прав на Україні, виславши листи з протестом проти злочинних дій московських комуністів до сенаторів Рибікова і Вайкера, до губернатора Мескіла, до конґрес-

менів Котера і МекКіні, які обіцяли повну підтримку нашій справі.

На превеликий жаль, втратили ми сл. п. сенатора **Дадда,** який помер наприкінці травня. Як останню прислугу цьому приятелеві української справи, Відділ післав вінок, за котрий дістав подяку від вдови сенатора.

Управа Відділу вислала петиції і телеграми до папи римського в обороні прав Верховного Архиєпископа Кардинала Иосифа Сліпого та помісности УКЦеркви і домагалася завершення її Патріярхатом. Збірка на фонд „Церква в потребі" принесла 1.155 дол.

Відділ відзначив ширшими сходинами ювілей Лесі Українки, підготовивши доповідь, деклямації і відчитання уривків із творів Ювілятки, а також влаштував виставку її творів.

З нагоди п'ятиліття праці Відділу влаштовано товариський вечір, на якому з доповіддю виступила **Іванна Климовська.** Влаштовано також традиційний Андріївський вечір.

До всіх імпрез анґажовано молодь СУМА.

Відділ тісно співпрацював з організаціями УВФ, влаштовуючи буфети під час різних імпрез, а також з Українським Народним Домом, організуючи буфети при різних оказіях та підготовивши програму з нагоди традиційного Святого Вечора. Перед Великодніми Святами членкині Відділу зорганізували продаж печива, а на Різдвяні Свята брали активну участь в коляді на Визвольний Фонд і відвідували хворих подруг у шпиталях.

Відділ брав активну участь у конференціях Відділів та у 3-ій Конвенції ОЖ ОЧСУ.

Відзнаки нашої організації розпродано в кількості 25 штук і гроші вислано до Гол. Управи.

Відділ склав 150 дол. на будову нового будинку на оселі СУМА в Еленвіллі, 50 дол. — на нові меблі для цього будинку, 25 дол. — на шкільну бібліотеку при вечірній школі, 25 дол. — на пресовий фонд „Вісника", 15 дол. — на Писанку і 70 дол. — на „Церкву в потребі".

Марія Нестерук

БОФФАЛО

Відділ нараховує 53 членкині, з яких 10 приєднано в звітовому часі. Відбуто 8 ширших сходин та 6 засідань Управи, на яких відчитувано реферати, листи і обіжники Головної Управи, обговорювано й намічувано пляни праці.

Діяльність провадилась за вказівками Централі, беручи до уваги наші спроможності і специфіку нашої громади.

Влаштовано Святочні Сходини на честь жінок Героїнь, присвячені Аллі Горській і Ользі Басараб, відмічено 22-гу річницю героїчної смерти ген.-хор. Тараса Чупринки.

Організується зустрічі громадянства з провідними членами Визвольного Фронту.

Відділ відсвяткував у 1971 році 5-ліття свого існування. З цієї нагоди був посвячений Відділовий Прапор. В своїй промові проф. З. Саган говорив про значення української жінки в суспільно-політичному житті, відмічуючи соті роковини з дня народження Лесі Українки. Зі словом виступила голова Головної Управи мґр **Уляна Целевич.** Мистецьку частину заповнив наш хоровий гурток під керівництвом п. **М. Лисяк.**

В справі ув'язнених Москвою В. Мороза та інших Відділ вислав листи до конґресменів Т. Дульського, Г. Сміта, Дж. Кемпа і до сенатора Джеймса Баклі з проханням стати в обороні арештованих.

На загальногромадському відтинку Відділ співпрацює з усіма патріотичними організаціями та українськими Церквами.

Для здобуття фінансів на покриття зобов'язань перед Централею та власних потреб Відділу влаштовано розвагові імпрези: Вишивані Вечерниці, Великий Базар та ін.

Всю свою діяльність Відділ координує з ОВФ та УККА.

Катря Мороз і Катря Пристойко

Алла Коссовська

ВІНЧАННЯ

В пам'ять сумівця Юрка,
що згинув трагічною смертю 14 травня 1972 року.

Як же сумно усе було це:
Повінчався з трупою хлопець,
А збирався звінчатись з коханою,
Темноокою, юною Ганною.
Вороги хлопця вбили жорстоко
І у воду закинули мертвого,
Молодого, голубоокого...
Став він, бідний, вечірньою жертвою...
І поклали його, нареченого,
У труну, у вінчальному одязі,
З білосніжною хризантемою
На новенькому фраку вилозі.
Там, де серце раніше билося,
Молоде, неспокійне, гаряче,
Ганна білим чолом прихилилася
І невтішно, нестримано плаче.
Безнадійно згорбатився батько,
Мати руки у розпачі ломить...
Як словами все це розказать вам?
В серці втрата — довічним спомином.
І тоді я, тобі чужая,
Нахилюсь над твоєю труною,
Побажавши, щоб двері раю
Розчинились перед тобою.
Відспівають, закриють, сховають,
А життя буде далі бриніти...
Хто нам скаже, і хто це знає,
Як нам довго кожному жити?